

STATUI SAU PORTRETE CA MĂSURĂ DE CINSTIRE ÎN INSCRIPTIILE ONORIFICE DIN AREALUL PONTIC. OBSERVAȚII PRELIMINARE*

Victor COJOCARU**

Schlagwörter: *Ehreninschriften, pontischer Raum, Standbild/Porträt, Medien in der Antike.*

Cuvinte cheie: *Inscripții onorifice, spațiul pontic, statuie/portret, mass-media în antichitate.*

Zusammenfassung: *In mehr als 300 mir bekannten Ehreninschriften aus dem pontischen Raum, in welchen Fremde oder eigene Bürger geehrt werden, wird ein Standbild oder Porträt 50mal erwähnt – 16mal sicher oder vermutlich als εἰκὼν χαλκή, fünfmal als εἰκὼν ἔνοπλος/χαλκή ἐν ὅπλοις, dreimal als ἀνδριάς ἔφιππος, zweimal als εἰκὼν ἐπίχρυσος, einmal als εἰκὼν τελέας, einmal als εἰκόνες γραπταί, einmal als τύπος λευκοῦ λι[θ]οῦ, einmal als τύπος ἐπίχρυσος und 20mal als ἀνδριάς/εἰκὼν/ἀγάλματα ohne weitere Präzisierungen. Diese Bilder oder Porträts sollten auf den Akropolen, in Tempeln, neben den Altären oder den Statuen einiger Hauptgottheiten der Stadt sowie im Gymnasium aufgestellt werden, also, wie üblich in Ehreninschriften vorgesehen wird, – ἐν ἐπισήμῳ bzw. ἐν τῷ ἐπισημοτάτῳ τῆς πόλεως τόπῳ. Durch die Analyse aller Angaben – mit der Ausnahme von Götter- und Herrscherstatuen oder von gemalten, gemeißelten und gegossenen Abstraktionen und Personifikationen, die hier weggelassen wurden – versucht der Autor, im bescheidenen Rahmen eines vorläufigen Beitrages, den Einblick in die Beziehungen der Adressatengruppe zu städtischen Gemeinschaften zu vertiefen, wofür der Schwerpunkt der Forschung auf den folgenden Aspekten stand: Wie textlicher Inhalt auf verschiedene Weise Kommunikation schafft; Wie die Inschriften Gestalt annehmen; Wie sie zusammen*

* Lucrare elaborată cu sprijinul unui grant acordat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din România, CNCS – UEFISCDI, în cadrul proiectului cu numărul PN-II-ID-PCE-2011-3-0054. Textul a fost prezentat, mai întâi, sub forma unei comunicări, pe data de 11 octombrie 2012, în cadrul sesiunii internaționale „Pontica 2012”, organizată de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța.

** Victor Cojocaru: Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Arheologie, Bd. Carol I, nr. 8, Iași 700505; e-mail: cojocaru_arhia@yahoo.com.

mit einem Monument oder anderen Inschriften gestaltet werden; Wer sie zur Kommunikation benutzen konnte; Wie sie wahrgenommen wurden; Wie und weshalb die Kommunikationswege durch die Benutzung von Inschriften verändert wurden.

Rezumat: În cele peste 300 de inscripții onorifice studiate de autor, decretate pentru străini sau pentru cetățenii proprii, statuile sau portretele apar menționate de 50 de ori: de 16 ori ca εἰκὼν χαλκῇ, de cinci ori ca εἰκὼν ἑνοπλοῦς/χαλκῇ ἐν ὄπλοις, de trei ori ca ἀνδριάς ἔφιππος, de două ori ca εἰκὼν ἐπίχρυσος, o dată ca εἰκὼν τελέας, o dată ca εἰκόνες γραπταί, o dată ca τύπος λευκοῦ λί[θ]ου, o dată ca τύπος ἐπίχρυσος și de 20 ori ca ἀνδριάς/εἰκὼν/ἀγάλματα fără alte precizări. Aceste sculpturi sau tablouri trebuiau să fie amplasate pe acropole, în temple, lângă altarele sau statuile unor zeități eponime ale orașelor, în gimnazii, precum și în clădirile unor colegii, altfel spus – pentru a prelua un terminus technicus larg uzitat în limbajul lapicizilor – ἐν ἐπισήμῳ, respectiv ἐν τῷ ἐπισημοτάτῳ τῆς πόλεως τόπῳ. Prin analiza tuturor mărturiilor – cu excepția reprezentărilor divinităților, a regilor/dinaștilor/împăraților sau a unor abstracțiuni personificate, rămase în afara cercetării – autorul propune o reflecție (în măsura permisă de limitele unui studiu preliminar) asupra legăturilor dintre notabili onorați și comunitățile care proclamă măsurile de cinstire. În consecință, cercetarea se concentrează asupra următoarelor aspecte: posibilitățile de comunicare sugerate de textul scris; motivația și căile de elaborare a inscripțiilor; locul de amplasare a unei statui sau a unui decret onorific; persoanele sau grupurile sociale antrenate în folosirea statuiilor/portretelor ca instrument al comunicării vizuale și impactul/relevanța unor asemenea măsuri de cinstire în cadrul unei comunități.

Introducere

Într-un articol privind statuile menționate în inscripții din Asia Minor Thomas Pekáry observa, pe bună dreptate, că „orașele antice trebuie să fi fost pline de statui într-o măsură pe care noi astăzi abia dacă o mai putem percepe adecvat”¹. Cu atât mai potrivită pare observația atunci când ne îndreptăm atenția asupra arealului pontic, în care o lume situată la marginea antichității a cunoscut într-un mod diferit față de alte ținuturi ale *oikoumenei* creșterea și descreșterea polis-ului cu toată mulțimea aspectelor circumscrise activității unei comunități urbane. Nota discordantă, percepută de exegeza modernă prin raportare la regiunile extrapontice, s-ar datora nu doar unei intensități mai scăzute a manifestărilor sculptural-arhitecturale în comparație cu urbanismul din alte părți ale lumii greco-romane (mai cu seamă, față de cea microasiatică), ci și a unei sorți mai vitrege a resturilor de construcții antice în epocile ulterioare².

¹ PEKÁRY 1978, p.727 = PEKÁRY 1994, p.145: „Antike Städte müssen in einer Weise mit Statuen überfüllt gewesen sein, daß wir uns heute kaum mehr eine richtige Vorstellung davon machen können”.

² Ar fi suficient să amintim aici cazul orașelor Olbia și Tyras, ale căror pietre antice (inclusiv cele cu inscripții) au fost folosite fără nici o reținere la construcția și refacerile ulterioare ale cetăților medievale Očeakov și Cetatea Albă, ultima suprapunând, de altfel, în mare măsură așezarea antică. Iar marmora de la Olbia ar fi fost folosită de locuitorii satului Ilinskoe (actualul Parutino) inclusiv ca materie primă pentru obținerea varului prin ardere. Cum reiese din descrierea făcută de A.K. Meier în 1791 (*apud* TUNKINA 2002, p.424), încă la sfârșitul secolului XVIII pe teritoriul Olbiei erau excavate pietre antice în

Tema la a cărei mai bună înțelegere încercăm să ne aducem contribuția a constituit subiect de reflecție pentru mai mulți predecesori³, dar o cercetare de ansamblu a statuiilor sau portretelor ca măsură de cinstire a notabililor (*Die Honoratiorenschicht*)⁴ din arealul pontic lipsește până în prezent, ceea ce explică rațiunea demersului nostru. În cele peste 300 de inscripții onorifice (dintr-un total de cca. 4000 de documente lapidare) studiate de către noi⁵, decretate pentru străini sau pentru cetățenii proprii, statuile sau portretele apar menționate de 50 de ori⁶: de 16 ori ca εἰκὼν χαλκή, de cinci ori ca εἰκὼν ἑνοπλος/χαλκή ἐν ὄπλοις, de trei ori ca ἀνδριάς ἐφιππος, de două ori ca εἰκὼν ἐπίχρυσος, o dată ca εἰκὼν τελέας, o dată ca εἰκόνες γραπταί, o dată ca τύπος λευκοῦ λί[θ]ου, o dată ca τύπος ἐπίχρυσος și de 20 ori ca ἀνδριάς/εἰκὼν/ἀγάλματα fără alte precizări. Aceste sculpturi sau tablouri trebuiau să fie amplasate pe acropole, în temple, lângă altarele sau statuile unor zeități eponime ale orașelor, în gimnazii, precum și în clădirile unor colegii, altfel spus – pentru a prelua un *terminus technicus* larg uzitat în limbajul lăpizilor – ἐν ἐπισήμῳ, respectiv ἐν τῷ ἐπισημοτάτῳ τῆς πόλεως τόπῳ. Ca o măsură de cinstire aparte s-ar impune amplasarea chipului aurit al olbianului Orontes, fiul lui Ababos, în *bouleuterion*-ul din Byzantion, și anume – într-un loc din sala Sfaturii în care nu existau alte statui [CE 23]. Prin analiza tuturor mărturiilor – cu excepția reprezentărilor divinităților, a regilor/dinaștilor/împăraților sau a unor abstracțiuni personificate, rămase în afara cercetării noastre – propunem, în continuare, câteva reflecții (în măsura permisă de limitele unui studiu preliminar) asupra legăturilor dintre notabili onorați și comunitățile care proclamă măsurile de cinstire.⁷ În consecință, demersul nostru se concentrează asupra următoarelor aspecte: 1. De la posibilitățile de comunicare sugerate de textul scris la motivația și căile de elaborare a inscripțiilor; 2. Locul de amplasare a unei statui sau a unui decret

scopul refolosirii lor ca material de construcție: „V samom dele, vo vsem prostranstve sem vyryvajut iz zemli obtesannye kamni, i vykladennye iz onych pod zdanija fundamenty”. Nu poate fi subestimat nici rolul nociv pe care îl joacă de cca. două secole „căutătorii de comori” sau „arheologia neagră” (Schwarzarchäologie) în stabilirea cu certitudine a contextului în care au fost descoperite multe „antichități de anticariat” (între care și resturi de sculptură). Toate acestea, ca și alte vicisitudini care și-au dat concursul în „decimarea” statuiilor antice, respectiv în desprinderea lor de context sau de cadul arhitectural, și-au lăsat amprenta în tot spațiul mediteranean de cultură greco-romană. Doar că acolo unde densitatea comunităților și manifestările vieții urbane au fost mai puternice, „tăvălugul” epocilor ulterioare s-a dovedit a fi mai puțin devastator.

³ Cum ar fi, de exemplu, G. Mihailov, *ad* IGBulg I², p. 276-277, care propune o discuție (cu trimiteri la bibliografia anterioară) asupra sintagmei εἰκὼν ἑνοπλος dintr-o inscripție de la Mesambria (IGBulg I² 315°).

⁴ Termen ajuns celebru în literatura istorică datorită lui QUASS 1993.

⁵ Ne referim doar la documentele publicate până în prezent – în *corpora*, dar și în reviste sau volume colective de dată mai recentă.

⁶ Cf. Catalogul epigrafic (abreviat CE), ce se găsește în anexă la acest studiu.

⁷ Pentru epoca romană, cercetarea preliminară propusă acum urmează să fie aprofundată în cadrul proiectului „Civic honours in the Greek world under the Roman Empire”, desfășurat sub egida Universității din Groningen/Olanda și a Universității din Tours/Franța. În contextul acestei colaborări internaționale noi ne-am asumat subiectul „Les statues honorifiques dans la documentation épigraphique et iconographique de la mer Noire à l'époque romaine”.

onorific; 3. Persoanele sau grupurile sociale antrenate în folosirea statuilor/portretelor ca instrument al comunicării vizuale și impactul/relevanța unor asemenea măsuri de cinstire în cadrul unei comunități.

1. De la posibilitățile de comunicare sugerate de textul scris la motivația și căile de elaborare a inscripțiilor

Cândva în secolul al IV-lea a. Chr., într-un moment când pirații ocupaseră insula lui Ahile spre jefuirea grecilor, un olbian (al cărui nume nu s-a păstrat), a binemeritat cinstirea din partea cetății pentru izgonirea tâlharilor. Tot el, după revenirea în oraș, a adus – în chip felurit – servicii importante olbienilor. Pentru aceasta – ca să preluăm cât mai exact exprimarea lapidului [CE 1] – „comunitatea cetățenilor l-a onorat în timpul vieții cu un cadou, iar după moarte i-a ridicat monument funerar pe cheltuiala statului. Poporul olbienilor a hotărât să-i fie ridicată o statuie, pentru ca faptele sale să rămână spre amintire, iar orașul să arate, astfel, grecilor că are o grijă deosebită față de insulă, iar pe cei care se preocupă de aceasta îi onorează cu toată străduința (încă) din timpul vieții, aducându-le mulțumiri însemnate și după moarte”.

Odată cu această mărturie suntem la începuturile elenismului în arealul nord-vest pontic, unde *poleis* – aflate în contact permanent cu populațiile epihorice încă din momentul întemeierii – se vedeau puse acum într-o situație diferită față de epoca anterioară, dar și față de alte regiuni ale Orientului grec. Orașe precum Tyras, Olbia sau Chersonesos nu s-au aflat sub stăpânirea monarhiei macedonene sau a dinastiilor elenistice anterioare lui Mithridates VI Eupator.⁸ Pe de altă parte, sfârșitul pentru *pax Scythica* coincide cu începutul unei ere pline de confruntări anevoioase cu lumea nomazilor. În acest context, comunitățile urbane se vedeau nevoite să depindă într-o măsură mult mai mare ca înainte de binefacerile asumate de către unii dintre cetățenii înstăriți. Ca atare, inscripțiile onorifice devin mijlocul principal de comunicare între lumea polisului în ansamblul ei și reprezentanții păturii de notabili, ale căror statui încep să „populeze” spațiile publice, unde vor concura tot mai insistent cu reprezentările zeilor și eroilor.

Din antichitate și până astăzi puterea de exprimare a cuvântului corelat imaginii s-a schimbat prea puțin. Cel care aduce servicii patriei (așa cum o făcea odinioară – pentru a da un exemplu – Hegesagoras din Histria [CE 12]) obține, între alte onoruri, afișarea publică a chipului său cu inscripția aferentă. Legătura dintre scris și imagine în documentele din arealul Pontului Euxin care ne stau la dispoziție corespundea unei necesități general grecești de a fixa contractual o măsură de cinstire acordată și, în același timp, de a transmite vizual pentru o perioadă cât mai lungă cele hotărâte. Pentru a răspunde mai convingător la întrebarea legată de motivația și căile de elaborare a inscripțiilor, ar trebui să ținem cont nu doar de scriere, ci și de imaginile corelate acesteia, ca și de cercetarea sistematică a contextului arheologic.⁹ Dar din moment ce, practic, toate

⁸ Discuția privind raporturile dintre Olbia și regatul sciților târzii din Crimeea în secolul II a. Chr. este prea complexă pentru a putea insista aici. Privitor la observațiile noastre anterioare în acest sens, vezi COJOCARU 2009, p. 7-8, 11-13; cf. COJOCARU 2013, p. 98.

⁹ Cf. ECK 2003, p. 60: „Nur ist dabei nicht zu vergessen, dass nicht die Inschrift bei der

imaginile relevante pentru subiectul abordat de noi fie nu s-au păstrat, fie nu mai pot fi asociate cu o inscripție anume, iar majoritatea decretelor care ne interesează nu au fost descoperite *in situ*, suntem nevoiți să apelăm aproape exclusiv la informațiile oferite de texte.

Dintre mai multe exemple relevante atragem atenția asupra lui Theokles din Olbia [CE 40], cetățean ideal și prieten al străinilor, de care s-a ocupat într-un articol recent Heinz Heinen¹⁰. Conform inscripției, Theokles, fiul lui Satyros, se trăgea din strămoși celebri și plini de merite față de orașul natal datorită atât soliilor și diferitelor magistraturi asumate, cât și binefacerilor acordate concetățenilor și străinilor. Moștenind noblețea strămoșilor, Theokles a dovedit la rândul-i binefaceri atât de mari, încât – atât în ceea ce privește dragostea de patrie, cât și în privința ospitalității față de eleni – și-a depășit predecesorii, arătându-se egal celor mai mari evergeți ai orașului. Ales în unanimitate pentru a patra oară în cea mai înaltă funcție, a fost răpit de un demon invidios, fără să-și mai poată duce la capăt magistratura. Cetățenii și străinii, rămași îndoliați din cauza răpirii întâistătătorului bărbat al cetății, s-au adresat către Sfat și popor și către orașele de unde proveneau străinii ca Theokles să fie încununat cu o cunună de aur și crainicul să anunțe următoarele: „Sfatul și poporul și orașele de unde provin străinii aflați la noi îl încununează pe Theokles, fiul lui Satyros, deoarece el i-a învins pe toți cei care din timpuri străvechi s-au remarcat prin binefaceri față de oraș”. În continuare, *pséphisma* prevedea amplasarea, pe cheltuială publică, a chipului celui onorat în gimnaziu, de a cărui construcție s-ar fi îngrijit el însuși. Hotărârea trebuia să fie săpată pe o stelă de marmură, așezată în locul cel mai vizibil din oraș, pentru ca să poată fi cunoscute curajul neștrămutat al lui Theokles, noblețea lui spontană, osârdia întru salvarea cetățenilor și filantropia față de străini, dar și ca un îndemn pentru toți cei care ar fi fost în măsură să săvârșească binefaceri față de orașul lor.

2. Locul de amplasare a unei statui sau a unui decret onorific

În documentul invocat mai sus chipul pe scut al celui onorat (ca *imago clipeata*) este amplasat în gimnaziu, iar piatra cu decretul de cinstire – în cel mai vizibil loc din oraș. Alte inscripții completează tabloul, în același sens, pentru mai toate *poleis* din arealul Mării Negre (cu excepția Regatului Bosporan, de unde cunoaștem amplasarea publică a statuiilor onorifice doar în cazul regilor și a unor demnitari de la curtea regală). În secolul al III-lea a. Chr. Diogenes, fiul lui Diogenes, a obținut la Histria o statuie de bronz în agora, într-un loc ales chiar de cel onorat, hotărârea de cinstire fiind săpată pe cel puțin două stele de marmură [CE 4]. Tot în secolul al III-lea în piața publică din Histria era amplasată statuia din bronz a lui Dionysios, fiul lui Struthion – de această dată lângă statuia Demos-ului, alături de alte reprezentări care puteau atrage privirile în acest spațiu [CE 5]. Decretul era săpat atât pe baza statuii, cât și pe o stelă de marmură, așezată lângă altarul zeilor din Samothrake.

öffentlichen Präsentation das Entscheidende war, sondern vielmehr das, was visuell erfasst werden konnte“; 61: „Man müsste dazu das Inschriftenmaterial, aber auch die bildlichen Darstellungen und archäologischen Befunde einmal systematisch daraufhin durchsehen“.

¹⁰ HEINEN 2009.

Către sfârșitul secolului al III-lea sau începutul celui următor Nikeratos, fiul lui Papias, a binemeritat într-un mod deosebit pentru serviciile aduse patriei [CE 10]. Ca judecător extern a obținut, mai întâi, o statuie și un portret din partea chersonesiților. Iar mai apoi, după ce a căzut victimă unui atac mișelesc al dușmanilor, i-au fost decretate onoruri excepționale, asemănătoare celor stabilite pentru Diodoros Paspáros, personalitate politică a Pergamonului din timpul războiului împotriva lui Aristonikos¹¹. Decretul olbian pentru Nikeratos prevedea: înmormântare publică în oraș, în zi de doliu pentru întreaga comunitate; o cunună de aur în numele Demosului, o statuie ecvestră într-un loc ales de rude. Pe statuie trebuia să fie săpată următoarea inscripție: „Poporul a ridicat această statuie ecvestră lui Nikeratos, fiul lui Papias, care ca binefăcător a urmat vrednicia strămoșilor, aducând mult folos patriei. Pentru vrednicia și pentru binefacerile sale față de popor”. Povestea lui Nikeratos nu se încheia odată cu ridicarea statuii. Aceasta urma să fie încununată în fiecare an cu prilejul convocării Adunării poporului și a întrecerilor hipice în cinstea lui Ahile, crainicul trebuind să anunțe cele înscrise pe baza statuii. Totodată, decretul înscris pe o stelă de marmură era așezat într-un loc public ales de rude.

În secolul al II-lea un bust de bronz pentru un oarecare, fiul lui Theognetos, a fost așezat în gimnaziul de la Histria, într-un loc ales chiar de cel onorat [CE 14]. Programul de educație gimnazială era marcat și de lespedea de marmură care înfățișa decretul. Un alt cetățean al Histriei – amiralul Hegesagoras, fiul lui Monimos, – a obținut în secolul al II-lea la Apollonia o statuie care-l înfățișa în armură completă pe un cioc de corabie [CE 12]. Statuia trebuia să fie așezată în templul lui Apollon Ietros, cu decretul onorific săpat pe baza acesteia. Către sfârșitul secolului al II-lea Diophantos, fiul lui Asklapiodoros, din Sinope, *strategos* al lui Mithradates VI Eupator, a fost onorat la Chersones cu o statuie de bronz care-l înfățișa complet înarmat [CE 17]. Aceasta trebuia să fie așezată în acropolă, alături de altarele zeiței Parthenos și a Demosului. Două generații mai târziu în agoraua din Dionysopolis era ridicată statuia de bronz a lui Akornion, locul mai exact al amplasării fiind stabilit de cel onorat [CE 19]. Către sfârșitul secolului I comunitatea din Mesambria hotăra ca tabloul pictat pe un scut (*imago clipeata*) al medicului Glaukias, fiul lui Athanaion, să fie amplasat în templul lui Apollo [CE 20]. În același timp, *pséphisma*, pe o lespede de marmoră, putea fi citită de cei care frecventau templul lui Asklepios.

Tradiția elenistică a decretelor onorifice a fost continuată și în epoca romană. Astfel, callatianul Apollonios a fost onorat către jumătatea secolului I p. Chr. cu mai multe statui de bronz și portrete pictate, amplasate în locurile cele mai vizibile ale orașului [CE 24]. Hotărârea de cinstire, înscrisă pe o lespede de marmură, trebuia să fie așezată într-un loc din gimnaziu ales chiar de cel onorat. Către sfârșitul secolului I comunitățile din Heracleea și Amastris au hotărât ca Iulia Aquilina, care beneficia de cetățenia ambelor orașe, să fie onorată cu o statuie ce urma să fie așezată în teatrul construit sau doar refăcut prin grija strămoșilor ei [CE 27].

Binefăcătorii și oamenii politici locali sunt eclipsați, totuși, de către

¹¹ Privitor la onorurile acordate lui Diodoros Paspáros, vezi discuția rezumativă la PEKÁRY 1994, p. 146-148.

reprezentanți ai administrației romane în ceea ce privește onorurile acordate de o comunitate sau alta. De exemplu, în anul 174 p. Chr. Titus Aurelius Calpurnianus Apollonides, procurator financiar al Moesiei Inferior, a fost răsplătit nu numai cu statui și busturi, dar și cu acordarea titlului de membru al Sfatului din Chersones [CE 32].

3. Persoane sau grupurile sociale antrenate în folosirea statuiilor/portretelor ca instrument al comunicării vizuale și impactul/relevanța unor asemenea măsuri de cinstire în cadrul unei comunități

În comunitățile grecești urbane din arealul Mării Negre, care numărau în cel mai bun caz câteva mii (dacă nu chiar câteva sute) de cetățeni, decretele onorifice reprezentau în epocile elenistică și romană instrumentul de comunicare cel mai important. Din momentul când „mesajul scris” transmis de texte a fost corelat statuiilor și portretelor celor onorați, a fost deschis drumul spre idealizarea reprezentanților păturii înstărite care își asumau o poziție dominantă din punct de vedere politic și social. Astfel, erau create premisele pentru apariția unui cetățean „ideal” ca Theokles din Olbia [CE 40], care „față de cei de aceeași vârstă s-a comportat ca un frate, față de cei mai în vârstă – ca un fiu, față de cei mai tineri – ca un tată”. De aici – cum observa pe bună dreptate Heinz Heinen – rezultă o imagine a polisului „ca instituție educativă supradimensionată, în sensul unei *paideia* care începe cu exemplul strămoșilor și atinge apogeul odată cu suma și intensitatea binefacerilor proprii menite să servească drept exemplu contemporanilor și urmașilor”¹². Tocmai acestui scop serveau și decretele onorifice consemnate în scris, ca și reprezentările binefăcătorilor, uneori eroizați, amplasate în locurile cele mai vizibile ale cetății. Într-o societate fără ziare, televizor și internet „elocvența” statuiilor ridicate în mai toate spațiile publice, respectiv a textelor înscrise pe stele de marmură și care erau anunțate de crainici la sărbătorile cele mai importante, era cu siguranță mai mare ca astăzi. Cuvântul corelat imaginii influența și schimba mentalitatea tuturor celor implicați în evenimentele numeroase și variate ale vieții polisului – indiferent dacă ne referim la cetățeni, străini, sclavi sau chiar „barbari”.

La finalul acestor câtorva reflecții preliminare să ne fie permisă invocarea unor paralele cât se poate de elocvente pentru felul în care din antichitate și până astăzi relevanța unei statui ridicate într-un loc public a rămas aproape neschimbată. În vara anului 2012, cu prilejul unei deplasări de documentare în Ucraina, am ajuns și în orașul Belgorod-Dnestrovskij, *alias* Cetatea Albă, pe locul anticului Tyras. După destrămarea Uniunii Sovietice orașul a cunoscut o decădere continuă – rata șomajului este enormă, starea străzilor și a clădirilor oferă o priveliște dezolantă, totul denotă o lipsă acută de fonduri comunitare. În această situație de stringentă necesitate în drămuirea banului public vizitatorul mai puțin avizat ar putea fi șocat de un cadru desprins parcă dintr-un alt film. Ne referim la decizia consiliului municipal de a ridica lângă primărie o statuie supradimensionată a

¹² HEINEN 2009, p. 28: „Die Polis erscheint als eine große Erziehungsanstalt im Sinne einer Paideia, die mit dem Vorbild der Vorfahren beginnt, sich in der Summe und der Intensität der eigenen Lebensleistung entfaltet und ihrerseits als Muster für Zeitgenossen und Nachgeborene wirkt”.

lui Lenin, ale cărui busturi din bronz, marmură sau granit încă mai pot fi văzute pe teritoriul Ucrainei, inclusiv în taberele de odihnă pentru copii. Și dacă profilul lui Karl Marx săpat pe un deal din dreapta drumului spre Sevastopol poate stârni astăzi ilaritate, capul uriaș a lui Kemal Atatürk sculptat pe un munte care domină orașul Eregli (antica Heracleea) încă se mai înscrie în firesc. Acestea, ca și numeroase alte exemple, care ar putea fi invocate în același sens, ne amintesc și de remarcile pline de umor ale lui Lucian din Samosata – statuile sunt nevoite să asculte prostiile celor care le venerază, să-i lecuiască pe cei bolnavi, să-i pedepsească pe hoți, să împărtășească oracole¹³.

CATALOG EPIGRAFIC¹⁴

1. Decret onorific. LD: Insula Șerpilor (Leuke); LP: Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, inv. L 350; sec. IV a. Chr.; ed.: IOSPE I² 325, r. 7-17 (cf. VINOGRADOV 1989, p.165; HUPE 2006, p.79, pl. 7.1-2).

[- -] διὰ ταῦτα ὁ δῆμος ¹⁸ [αὐτ]ὸν καὶ ζῶντα ἐτίμησεν δωρεᾷ | [καὶ τε]λευτήσαντα ἔθαψεν δημοσίαι· | [ἔδοξε]ν τῷ δήμῳ τῷ Ὀλβιοπολιτῶν | [στῆσαι] αὐτοῦ εἰκόνα, ὅπως ἂν αἱ τε πράξει[ς] ¹² αὐτοῦ μνημονεύωνται καὶ ἡ πόλις φανερ[ὸν] | ποιήσῃ τοῖς Ἑλλήσιν, ὅτι καὶ τῆς νήσου πολ[λὴν] | ἐπιμέλειαν ποεῖται κατὰ τὰ πάτρια καὶ τοὺς φι[λοτιμουμέ]νους εἰς αὐτὴν καὶ ζῶντας τιμ[αῖ] ¹⁶ καὶ τελευτήσ[α]σιν α[ὐτ]οῖς ἀ[ξι]ίας ἀποδίδωσι | [χάριτας].

2. Decret onorific pentru Kallinikos. LD: Olbia; LP: Muzeul de Arheologie din Odessa, inv. 50740 și 50523; după 330 a. Chr.; ed.: IOSPE I² 25 + 31, r. 13-16 (text reunit de Ju.G. Vinogradov, în: PS, p. 282 și pl. 6, 1-2).

[- -] δεδόχθαι τῷ δήμῳ· ἐπη[γνέσαι] Κ[αλλίνικον] Εὐξέν[ου] | ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ εὐεργεσίας τῆς εἰς τὸ[ν] δῆμον καὶ στεφανωθῆνα[ι] | αὐτὸν χρυσοῖς χιλίοις καὶ ἀνδριάντι τὸν δ[ε] στέφανον ἀναγορευθῆνα[ι] ¹⁶ τοῖς Διονυσίοις ἐν τῷ θεάτρῳ.

3. Decret onorific pentru Apollodoros, Apollonios și Euphrones din Chersonesos. LD: Olbia; LP: filiala din St. Petersburg a Institutului de Arheologie; mijlocul sec. III a. Chr.; ed.: SEG 39, 702 = NO 28 + 29 + 123 + IOSPE I² 240, r. 1-4 & 20-33 [text reunit de JAJLENKO 1989; cf. VINOGRADOV 1989, p.215-216].

Ἔδοξε βουλῇ καὶ δήμῳ, οἱ σύνεδροι εἶπαν· ἐπειδὴ Ἀ[πολλώνιος] | Εὐφρόνιος Χερσονησίτης πολλὰ καὶ μέγала εὐεργ[έτηκε] τῇν | πόλιν, ὑπὲρ

¹³ Luc. *Deor.Conc.* 12, *Cont.* 22; *Alex.* 30; *Luct.* 19. Cf. PEKÁRY 1994, p.161: „... die Statuen müssen Dummheiten ihrer Verehrer anhören, Kranke heilen, Diebe bestrafen, Orakel erteilen”.

¹⁴ În cazul fiecărei inscripții catalogate, *lemma* conține următoarele date: locul descoperirii (LD), locul de păstrare (LP – doar acolo unde acesta ne este cunoscut), data documentului, ediția (ed.) după care a fost preluat textul (cu trimiteri la reeditări ulterioare în cazul inscripțiilor mai importante).

ὦν ὁ δῆμος ἀποδιδούς χάριν εἰκόνι καὶ ταῖς μεγίσταις] ¹⁴ τιμαῖς ἐστεφάνωκεν αὐτόν [- - -]

[- - -] ¹²⁰ [- - -] ἵνα δὲ καὶ ὁ δῆμος φ[αίνεται] ἄξιος τῶν αὐτὸν εὐεργετούντων καὶ ἡ κοινῇ συντη[ρή]σον[τα] πάντα καταλειπομένα τῶν αὐτῶν προσόδων, ἀποδοθῇ[ναι] αὐτοῖς ταῦτὰ διὰ τοῦ πρὸς τὴν εἰκόνα τὴν Ἀπολλωνίου ¹²⁴ [ἀνασταθῆναι καὶ τοὺς ὑεῖς τ]οὺς ἐκείνου· ὅπως καὶ πιστο[τέραν] οἱ ἄλλοι ἔχωσι τὴν προθυμίαν τὴν πρὸς τὴν πόλιν ἰδόντες, ὅτι ὁ δῆμος τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν καὶ εἰς αὐτὸν φιλο[τιμουμένοις] ἀξίας χάριτας ἀποδιδῶσι μείζους ὥν ἂν εὖ πά[ρ]θι ²⁸ [θῆι ὑπ' αὐτῶν, καλέσαι αὐτοὺς ἐ]πὶ ξένια πρὸς τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλ[λωνος] ὥν ἐπιμεληταὶ (?) εἰρή]θησαν Ἀγαθῖνος Δηϊμάχου, Κόνων ¹ [τοῦ δεινός, ὁ δεῖνα - - - ο]ν· ἀναγράψαι δὲ καὶ τὸ ψή[φισμα] εἰς στήλην λιθίνην ἐπιμελούντ[ων] τ[ῶν] ἀρχόντων, τῇ[ν] δὲ ¹³² στήλην τήνδε ἀνασταθῆναι ἐν τῷ Ἀπόλ[λωνος] ἱερῷ παρὰ τὴν [εἰ]κόνα].

4. Decret onorific pentru Diogenes. LD: Histria; LP: Muzeul Național de Istorie a României, inv. 83760; mijlocul sec. III a. Chr.; ed.: ISM I 1, r. 11-14.

[- - -] στεφά[ρ] ¹² [νοῦσθαι] δ' αὐτόν καὶ ἐμ πᾶσι τοῖς ἀγῶσι χρυσῷ στεφά[ρ] [νω] ¹ [ρ]ετῆς ἔνεκεν καὶ εὐνοίας εἰς τὸν δῆμον· στήσα[ι] δ' αὐτοῦ καὶ εἰκόνα χαλκῇ ἐν τῇ ἀγορᾷ οὗ ἂν αὐτὸς θέλη[ι] [- - -]

5. Decret onorific pentru Dionysios. LD: Histria; LP: Muzeul Histria, inv. 325; sec. III a. Chr.; ed.: ISM I 19, r. 10-15 & 30-32 (cf. AVRAM 2007, p. 85, nr. 19).

[- - -] δεδόχθαι τῷ [ι] δῆμωι· ἐ]παινέσαι Διονύσιον Στρουθίων[ος] ἐπὶ τού[τ] ¹² [τοις] καὶ ἀναγράψαι εὐεργέτην τοῦ [δήμου, ἢ] στήσαι δ' αὐτοῦ καὶ εἰκόνα χαλκῇ ἐν τῇ ἀγορᾷ παρὰ τὸν Δῆμον καὶ τὰς εἰκόν[ας] τὰς ¹ [παρεστώ]σα[ς] αὐτῷ [- - -]

[- - -] σταθ[έντος] δὲ ¹ [τ]οῦ ἀνδριάν[τ]ος καὶ εἰς τὴν [β]άσιν τοῦ ἀνδριάν ¹³² [τος] ἀν[αγράψα]ι τὸ ψήφισμα [- - -]

6. Decret onorific. LD: Histria; LP: Muzeul Histria, inv. 476; sec. III a. Chr.; ed.: ISM I 12, r. 14-22 (cf. AVRAM 2007, p. 84, nr. 12).

[- - -] ἐπαινέσαι ἐπὶ τούτοις Διοσκουρίδην Στρουθίωνος καὶ ἀναγράψαι εὐεργέ ¹⁶ [την] τοῦ δήμου· καὶ στεφανοῦσθαι αὐτόν ¹ ἐμ πᾶσι τοῖς ἀγῶσι στεφάνωι ¹ [ρετῆς] ἔνεκεν καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τὸν δῆ[μον]· στήσαι δ' αὐτοῦ καὶ εἰκόνα χαλκῇ ¹²⁰ [ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναγράψα]ι δὲ τὸ ψήφισμα ¹ [τόδε] εἰς στήλην καὶ στήσαι παρὰ τῇ[ν] εἰκό[να] αὐτοῦ τοὺς ἡγεμόνας [- - -]

7. Decret onorific pentru Agasikles. LD: Chersonesos; LP: Rezervația arheologică „Chersones Tavricheskij”; sec. III a. Chr.; ed.: IOSPE I² 418 (text înscris în opt coroane care apar pe baza statuii; cf. Ju.G. Vinogradov, în: PS, p. 461-463, 569 și pl. 30, 4-5).

Ὁ δᾱμος Ἀγασικλῆ Κτη[σία]. 1. Εἰσαγησα|μένωι τὰν | φρου[ρά]ν | καὶ κατ[α]σκευ|άξαντι. 2. (Ὁ)ρί[ξ]αντι | τὰν ἐπὶ τοῦ | πεδ[ί]ου | ἀπελείαν. 3. Τειχοποίησαντι. 4. [Ποήσαντι?] | τὰν ἀγορ[ά]ν. 5. [Στραταγ]ή|σ]αντι. 6. [Ἰερατ]εύ|σαντι. 7. Γυ[μ]ν[α]σι|α]ρχήσαντι. 8. [Ἀγ]ορανο|μ[ή]σαντι.

8. Decret onorific pentru Euresibios. LD: Olbia; sec. III a. Chr.; ed.: IOSPE I² 187 (text înscris pe baza unei statui)¹⁵.

Ὁ δῆμος Εὐρησίβιον Δημητρίου Διὸ Βασιλεῖ | [ἀρετῆς] ἔνεκεν καὶ εὐνοίας τῆς εἰς αὐτόν.

9. Decret onorific pentru Anthesterios. LD: Olbia; 250-225 a. Chr.; ed.: SEG 34, 758, r. 45-55.

[- - - δεδόχθαι βουλῇ] καὶ τῶ[ι] | δήμωι ἐπα|ινέσαι ἐπὶ τούτοις Ἀνθε|στήριον | ἐπταδεῖς|αντα καὶ στεφανοῦν χρυσῶι | στε|⁴⁸φάνωι κατὰ ἐ|νιαυτὸν ἕκαστον, τὸν δὲ σ|τέφα|νον ἀναγορε|υθῆναι τοῖς Διονυσίοις ἐ|ν τῶ[ι] | θεάτρωι ὑπ[ὸ] τοῦ κήρυκος, τόδε τὸ ψή|φισμ[α] | γραφῆναι εἰς τε|λαμῶνα λίθινον καὶ στα|θῆναι |⁵² ἐν τῶι ἐπταδειῶι, καὶ τ[ὰ] χρήματα οἱ ἐπτα ἐ|ξέθη|καν, ἀναθεῖναι ἑ[να] μ[ὲ]ν ἐπ[ά]νῳ (?) ἔτ[ε]ρον δὲ ἐν τῶι ἱε|ρώι τύπον λευκοῦ λί|θ]ου, τὸ δὲ γενόμενον εἰς [αὐ]τὸν ἀνάλωμα ἀνενεγκεῖν ἡμᾶς ἐν λόγῳ[ι].

10. Decret onorific pentru Nikeratos. LD: Olbia; LP: Muzeul de Istorie din Moscova; sf. sec. III/înc. sec. II; ed.: IOSPE I² 34, r. 8-9 & 22-34.

[- - -]¹⁸ [- - - κατέσ]τησεν δὲ τὴν πόλιν εἰς εἰρήνην, ἐφ' οἷς ἀνδριάντος [ἀν]αστά[σε]ι καὶ εἰκόνοσ ἀ|ναθέσει ἐτιμήθη ὑπ' αὐτῶν [- - -]

[- - -]²² [- - - δεδόχ]θαι οὖν τῇ βουλῇ καὶ τῶι δήμωι, ὅπως ἐπιφανεστέρας τύχηι παρὰ τῆς | τιμῆς, τὸ μὲν σῶμα εἰσ|κ[ο]μισθῆναι εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὴν καθήκουσαν κηδείαν, κλεισθῆνα[ι] |²⁴ [δὲ τὰ ἐν τῇ πόλει ἐργαστ]ήρια, μελανειμονῆσαι τε τοὺς πολεῖτας καὶ παρέπεσθαι τῇ ἐκφορᾷ ἀ|παντας ἐν τάξει, στεφανωθ]ῆναι τε αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δήμου ἐπὶ τῆς ἐκκομιδῆς χρυσῶ στε|φάνῳ· ἀνασταθῆναι τε αὐτοῦ καὶ ἀνδριάντα ἔφιππον ἐν ᾧ ἂν τόπῳ οἱ προσήκοντες αὐτοῦ | [βούλ]ωνται καὶ ἐπιγραφὴν δ[ο]ῦναι τήνδε· Ὁ δῆμος Νεικήρατον Παπίου, τὸν ἀ|π[ὸ] προγόνων εὐε|²⁸ργέτην ὄντα καὶ πλεῖστα τ[ῇ] πόλει κατορθωσάμενον ἀγαθὰ, ἀρετῆς ἑ[ν]εκα καὶ εὐεργεσίας | [τῆς εἰς αὐτόν· στεφά]νουσθαι δὲ αὐτόν καὶ καθ' ἕκαστον ἐν τῇ ἀρχαιρετικῇ ἐκ|λη|σία καὶ ἐν τῶι - - - ἀ|γῶνι τάχιλλεῖ κατὰ τὸ πυθόχρηστον τῆς ἱπποδρομίας, τοῦ κήρυκος ἀν|α|γορεύοντος καθὼς ἡ ἐπ|ιγραφῇ<ι> τοῦ ἀνδριάντος περιέχει· | ἀναγράψαι δὲ καὶ τὸ ψήφισμα εἰς τε|³²λαμῶνα λευκόλιθον κατὰ ἀναθεῖναι ἐν ᾧ ἂν τόπῳ οἱ προσήκοντες αὐτοῦ βο[ύλ]ωντ(α)ι,

¹⁵ Vezi V.V. Latyšev, *ad* IOSPE I² 187, p. 206: „... si basis magnitudinem consideramus, probabile fit Heurisibii statuam fuisse equestrem”. Cf. Ju.G. Vinogradov, *în*: PS, p. 462, n. 201.

ὅπως καὶ οἱ λ[οιποὶ πολεῖται προθυμότεροι γ[ε]ίνωνται εὖ ποιεῖν τὴν πατρίδα, τοὺς εὐεργέτας ταῖς καθήκο[ύ]σας τιμαῖς κοσμουμένους ὀρῶντες.

11. Decret onorific pentru Meniskos. LD: necropola medievală de la Pliska; LP: Universitatea „Sv. Kliment Ochridski” din Sofia; sf. sec. III; ed.: SEG 52, 724, r. 45-53 (cf. AVRAM 2012¹⁶).

[- - -] [δεδοχθαι τῇ βουλῇ καὶ | τῶι δήμῳ ἐπαινέ[σ]αι [μὲν] ἐπὶ τούτοις Μενίσ[κον | καὶ] ἀναγράψαι εὐεργ[ε]τήν τοῦ δήμου, σ[τε]φανοῦσθαι |⁴⁸ δ]ὲ αὐτὸν καὶ ἐγγόνους [ἐμ̃ πασι τοῖς ἀγῶσι [χρυσῶι | σ]τεφάνῳ δι' ἀνδραγαθ[ί]αν καὶ εὖν]οιαν τῇ αὐτοῦ· | σ]τήσαι δὲ αὐτοῦ καὶ εἰ[κόνα] χαλκῇ ἐν τῇ ἀ[γορᾷ καὶ] | γράψαι τὸ ψήφισμα [εἰς [τῇ]μ βά[σιν]· ἐπὶ δὲ τού[τοις καὶ] |⁵² ἀναγράψαι τὸ ψήφισμα [τοὺς ἡγε]μόνας εἰς [στήλην] καὶ ἀναθεῖναι ἐν τῶι ἱε[ρῶι] τοῦ Ἀ]πόλλωνος· [- - -]

12. Decret onorific pentru Hegesagoras. LD: Histria; LP: Muzeul Național de Istorie a României, inv. 18794; sec. II a. Chr. (?)¹⁷; ed.: ISM I 64, r. 30-39 (cf. IGBulg I² 388 bis; AVRAM 2007, p. 93, nr. 64).

[- - -] [δεδοχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῶι δήμῳ ἐπαινέσαι μὲν ἐπὶ τούτοις τὸν δῆμον τὸν Ἰστρι³²ανῶν, φίλον ὄντα συγγενῇ καὶ συμμαχῶν, καὶ ἐπὶ τῶι πένψαι ναύαρχον Ἑγησαγόραν Μονίμου καὶ ἀποκαταστήσαι τὰς ἐψηφισαμένας Ἰστριανοὺς τιμάς· σ[τε]φανῶσαι δὲ καὶ Ἑγησαγόραν Μονίμου χρυσῶι στεφάνῳ |³⁶ ἐν τοῖς Διονυσίοις καὶ εἰκόνι χαλκῇ ἐν ὅπλοις ἐπ' ἐμ[β]όλου καὶ ἀναθεῖναι τὴν εἰκόνα εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰατροῦ καὶ γράψαι τὸ ψήφισμα τὴν βά[σιν] [- - -]

13. Decret onorific pentru Aristides (?). LD: Histria; LP: Muzeul Histria, inv. 116; sec. II a. Chr.; ed.: ISM I 31, r. 10-11 (cf. AVRAM 2007, p. 87, nr. 31).

¹⁰[- - -] ὧν χ[ά]ριν αὐτὸν ὁ δῆμος ἐτίμησεν] καὶ εἰκ[ό]σι χαλκαῖς] [- - -]

14. Decret onorific pentru fiul lui Theognetos. LD: Histria; LP: Muzeul Histria, inv. 301 A-B; sec. II a. Chr.; ed.: ISM I 59, r. 12-22 (Decret al unei asociații).

[- - -] ἐπηνῆσθαι μὲν ἐπὶ |¹² τούτοις - - -] Θεογνήτου καὶ στεφανοῦ |σθαι αὐτὸν κατ' ἐνιαυτὸν ἐπὶ τοῦ γλυκισμοῦ | χρυσῶι σ[τε]φάνῳ ἐν τῇ τῶν Ἑρμαίων ἡμέρᾳ φιλο¹⁶τιμίας καὶ εὐνοίας τῆς] εἰς ἑαυτούς· σταθῆναι δὲ | αὐτοῦ καὶ εἰκόν[α χαλκ]ῇ ἐν τῶι γυμνασίῳ ὅπου | ἂν αὐτῶι φαίνηται ὅπως]

¹⁶ Între timp, autorul a avut amabilitatea să ne trimită întregul dosar legat de această inscripție, sub forma unui studiu amplu ce urmează să apară în: *Studi ellenistici* 29 (2015), fapt pentru care îi exprimăm mulțumiri și cu acest prilej.

¹⁷ Cf. AVRAM 2007, p. 93, nr. 64: „Ju.G. Vinogradov estime que ce décret ne date pas du IIe s. av. J.-C. ..., mais bien des années 255/4 av. J.-C. La guerre entre Apollonia, aidée par Istros, et Mésambria aurait affaire aux opérations déroulées en mer Noire pendant la « deuxième guerre de Syrie »”.

καὶ οἱ λοιποὶ φιλοτιμότη[ε] | ροὶ γίνωνται πρὸς τὸ φιλαγαθεῖν εἰς τοὺς νέ[ους] |²⁰ τὸ δὲ ψήφισμα [τόδε ἀ]ναγράψαι ἐπὶ τοῦ παρ[όντος] | εἰς τελαμῶνα [λευκ]οῦ λίθου [ὄν καὶ ἀναθεῖναι ἐν] | τῷ γυμνασίῳ ὅ[που ἀ]ν αὐτ[ῶ]ι φαίνεται - - -]

15. Decret onorific. LD: Histria; LP: Muzeul Național de Istorie a României, inv. L 1420; sec. II a. Chr.; ed.: ISM I 61, r. 7-9. (Decret al unei asociații).

[- - -] ἀνθ' ὧν αὐτὸν |¹⁸ [ὁ δῆμος ἐτίμησεν εἰκόσι τε χαλ|καῖς καὶ στε]φάνοις αἰδίοις [- - -]

16. Decret onorific. LD: Histria; LP: în paramentul incintei târzii; sec. II a. Chr.; ed.: ISM I 178 și 179.

Ἀγαθῇ Τύχῃ· | Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος τὸν | ἀρχιερέα καὶ ποντάρχην |⁴
|¹ |² |³ |⁴ |⁵ |⁶ |⁷ |⁸ |⁹ |¹⁰ |¹¹ |¹² |¹³ |¹⁴ |¹⁵ |¹⁶ |¹⁷ |¹⁸ |¹⁹ |²⁰ |²¹ |²² |²³ |²⁴ |²⁵ |²⁶ |²⁷ |²⁸ |²⁹ |³⁰ |³¹ |³² |³³ |³⁴ |³⁵ |³⁶ |³⁷ |³⁸ |³⁹ |⁴⁰ |⁴¹ |⁴² |⁴³ |⁴⁴ |⁴⁵ |⁴⁶ |⁴⁷ |⁴⁸ |⁴⁹ |⁵⁰ |⁵¹ |⁵² |⁵³ |⁵⁴ |⁵⁵ |⁵⁶ |⁵⁷ |⁵⁸ |⁵⁹ |⁶⁰ |⁶¹ |⁶² |⁶³ |⁶⁴ |⁶⁵ |⁶⁶ |⁶⁷ |⁶⁸ |⁶⁹ |⁷⁰ |⁷¹ |⁷² |⁷³ |⁷⁴ |⁷⁵ |⁷⁶ |⁷⁷ |⁷⁸ |⁷⁹ |⁸⁰ |⁸¹ |⁸² |⁸³ |⁸⁴ |⁸⁵ |⁸⁶ |⁸⁷ |⁸⁸ |⁸⁹ |⁹⁰ |⁹¹ |⁹² |⁹³ |⁹⁴ |⁹⁵ |⁹⁶ |⁹⁷ |⁹⁸ |⁹⁹ |¹⁰⁰ |¹⁰¹ |¹⁰² |¹⁰³ |¹⁰⁴ |¹⁰⁵ |¹⁰⁶ |¹⁰⁷ |¹⁰⁸ |¹⁰⁹ |¹¹⁰ |¹¹¹ |¹¹² |¹¹³ |¹¹⁴ |¹¹⁵ |¹¹⁶ |¹¹⁷ |¹¹⁸ |¹¹⁹ |¹²⁰ |¹²¹ |¹²² |¹²³ |¹²⁴ |¹²⁵ |¹²⁶ |¹²⁷ |¹²⁸ |¹²⁹ |¹³⁰ |¹³¹ |¹³² |¹³³ |¹³⁴ |¹³⁵ |¹³⁶ |¹³⁷ |¹³⁸ |¹³⁹ |¹⁴⁰ |¹⁴¹ |¹⁴² |¹⁴³ |¹⁴⁴ |¹⁴⁵ |¹⁴⁶ |¹⁴⁷ |¹⁴⁸ |¹⁴⁹ |¹⁵⁰ |¹⁵¹ |¹⁵² |¹⁵³ |¹⁵⁴ |¹⁵⁵ |¹⁵⁶ |¹⁵⁷ |¹⁵⁸ |¹⁵⁹ |¹⁶⁰ |¹⁶¹ |¹⁶² |¹⁶³ |¹⁶⁴ |¹⁶⁵ |¹⁶⁶ |¹⁶⁷ |¹⁶⁸ |¹⁶⁹ |¹⁷⁰ |¹⁷¹ |¹⁷² |¹⁷³ |¹⁷⁴ |¹⁷⁵ |¹⁷⁶ |¹⁷⁷ |¹⁷⁸ |¹⁷⁹ |¹⁸⁰ |¹⁸¹ |¹⁸² |¹⁸³ |¹⁸⁴ |¹⁸⁵ |¹⁸⁶ |¹⁸⁷ |¹⁸⁸ |¹⁸⁹ |¹⁹⁰ |¹⁹¹ |¹⁹² |¹⁹³ |¹⁹⁴ |¹⁹⁵ |¹⁹⁶ |¹⁹⁷ |¹⁹⁸ |¹⁹⁹ |²⁰⁰ |²⁰¹ |²⁰² |²⁰³ |²⁰⁴ |²⁰⁵ |²⁰⁶ |²⁰⁷ |²⁰⁸ |²⁰⁹ |²¹⁰ |²¹¹ |²¹² |²¹³ |²¹⁴ |²¹⁵ |²¹⁶ |²¹⁷ |²¹⁸ |²¹⁹ |²²⁰ |²²¹ |²²² |²²³ |²²⁴ |²²⁵ |²²⁶ |²²⁷ |²²⁸ |²²⁹ |²³⁰ |²³¹ |²³² |²³³ |²³⁴ |²³⁵ |²³⁶ |²³⁷ |²³⁸ |²³⁹ |²⁴⁰ |²⁴¹ |²⁴² |²⁴³ |²⁴⁴ |²⁴⁵ |²⁴⁶ |²⁴⁷ |²⁴⁸ |²⁴⁹ |²⁵⁰ |²⁵¹ |²⁵² |²⁵³ |²⁵⁴ |²⁵⁵ |²⁵⁶ |²⁵⁷ |²⁵⁸ |²⁵⁹ |²⁶⁰ |²⁶¹ |²⁶² |²⁶³ |²⁶⁴ |²⁶⁵ |²⁶⁶ |²⁶⁷ |²⁶⁸ |²⁶⁹ |²⁷⁰ |²⁷¹ |²⁷² |²⁷³ |²⁷⁴ |²⁷⁵ |²⁷⁶ |²⁷⁷ |²⁷⁸ |²⁷⁹ |²⁸⁰ |²⁸¹ |²⁸² |²⁸³ |²⁸⁴ |²⁸⁵ |²⁸⁶ |²⁸⁷ |²⁸⁸ |²⁸⁹ |²⁹⁰ |²⁹¹ |²⁹² |²⁹³ |²⁹⁴ |²⁹⁵ |²⁹⁶ |²⁹⁷ |²⁹⁸ |²⁹⁹ |³⁰⁰ |³⁰¹ |³⁰² |³⁰³ |³⁰⁴ |³⁰⁵ |³⁰⁶ |³⁰⁷ |³⁰⁸ |³⁰⁹ |³¹⁰ |³¹¹ |³¹² |³¹³ |³¹⁴ |³¹⁵ |³¹⁶ |³¹⁷ |³¹⁸ |³¹⁹ |³²⁰ |³²¹ |³²² |³²³ |³²⁴ |³²⁵ |³²⁶ |³²⁷ |³²⁸ |³²⁹ |³³⁰ |³³¹ |³³² |³³³ |³³⁴ |³³⁵ |³³⁶ |³³⁷ |³³⁸ |³³⁹ |³⁴⁰ |³⁴¹ |³⁴² |³⁴³ |³⁴⁴ |³⁴⁵ |³⁴⁶ |³⁴⁷ |³⁴⁸ |³⁴⁹ |³⁵⁰ |³⁵¹ |³⁵² |³⁵³ |³⁵⁴ |³⁵⁵ |³⁵⁶ |³⁵⁷ |³⁵⁸ |³⁵⁹ |³⁶⁰ |³⁶¹ |³⁶² |³⁶³ |³⁶⁴ |³⁶⁵ |³⁶⁶ |³⁶⁷ |³⁶⁸ |³⁶⁹ |³⁷⁰ |³⁷¹ |³⁷² |³⁷³ |³⁷⁴ |³⁷⁵ |³⁷⁶ |³⁷⁷ |³⁷⁸ |³⁷⁹ |³⁸⁰ |³⁸¹ |³⁸² |³⁸³ |³⁸⁴ |³⁸⁵ |³⁸⁶ |³⁸⁷ |³⁸⁸ |³⁸⁹ |³⁹⁰ |³⁹¹ |³⁹² |³⁹³ |³⁹⁴ |³⁹⁵ |³⁹⁶ |³⁹⁷ |³⁹⁸ |³⁹⁹ |⁴⁰⁰ |⁴⁰¹ |⁴⁰² |⁴⁰³ |⁴⁰⁴ |⁴⁰⁵ |⁴⁰⁶ |⁴⁰⁷ |⁴⁰⁸ |⁴⁰⁹ |⁴¹⁰ |⁴¹¹ |⁴¹² |⁴¹³ |⁴¹⁴ |⁴¹⁵ |⁴¹⁶ |⁴¹⁷ |⁴¹⁸ |⁴¹⁹ |⁴²⁰ |⁴²¹ |⁴²² |⁴²³ |⁴²⁴ |⁴²⁵ |⁴²⁶ |⁴²⁷ |⁴²⁸ |⁴²⁹ |⁴³⁰ |⁴³¹ |⁴³² |⁴³³ |⁴³⁴ |⁴³⁵ |⁴³⁶ |⁴³⁷ |⁴³⁸ |⁴³⁹ |⁴⁴⁰ |⁴⁴¹ |⁴⁴² |⁴⁴³ |⁴⁴⁴ |⁴⁴⁵ |⁴⁴⁶ |⁴⁴⁷ |⁴⁴⁸ |⁴⁴⁹ |⁴⁵⁰ |⁴⁵¹ |⁴⁵² |⁴⁵³ |⁴⁵⁴ |⁴⁵⁵ |⁴⁵⁶ |⁴⁵⁷ |⁴⁵⁸ |⁴⁵⁹ |⁴⁶⁰ |⁴⁶¹ |⁴⁶² |⁴⁶³ |⁴⁶⁴ |⁴⁶⁵ |⁴⁶⁶ |⁴⁶⁷ |⁴⁶⁸ |⁴⁶⁹ |⁴⁷⁰ |⁴⁷¹ |⁴⁷² |⁴⁷³ |⁴⁷⁴ |⁴⁷⁵ |⁴⁷⁶ |⁴⁷⁷ |⁴⁷⁸ |⁴⁷⁹ |⁴⁸⁰ |⁴⁸¹ |⁴⁸² |⁴⁸³ |⁴⁸⁴ |⁴⁸⁵ |⁴⁸⁶ |⁴⁸⁷ |⁴⁸⁸ |⁴⁸⁹ |⁴⁹⁰ |⁴⁹¹ |⁴⁹² |⁴⁹³ |⁴⁹⁴ |⁴⁹⁵ |⁴⁹⁶ |⁴⁹⁷ |⁴⁹⁸ |⁴⁹⁹ |⁵⁰⁰ |⁵⁰¹ |⁵⁰² |⁵⁰³ |⁵⁰⁴ |⁵⁰⁵ |⁵⁰⁶ |⁵⁰⁷ |⁵⁰⁸ |⁵⁰⁹ |⁵¹⁰ |⁵¹¹ |⁵¹² |⁵¹³ |⁵¹⁴ |⁵¹⁵ |⁵¹⁶ |⁵¹⁷ |⁵¹⁸ |⁵¹⁹ |⁵²⁰ |⁵²¹ |⁵²² |⁵²³ |⁵²⁴ |⁵²⁵ |⁵²⁶ |⁵²⁷ |⁵²⁸ |⁵²⁹ |⁵³⁰ |⁵³¹ |⁵³² |⁵³³ |⁵³⁴ |⁵³⁵ |⁵³⁶ |⁵³⁷ |⁵³⁸ |⁵³⁹ |⁵⁴⁰ |⁵⁴¹ |⁵⁴² |⁵⁴³ |⁵⁴⁴ |⁵⁴⁵ |⁵⁴⁶ |⁵⁴⁷ |⁵⁴⁸ |⁵⁴⁹ |⁵⁵⁰ |⁵⁵¹ |⁵⁵² |⁵⁵³ |⁵⁵⁴ |⁵⁵⁵ |⁵⁵⁶ |⁵⁵⁷ |⁵⁵⁸ |⁵⁵⁹ |⁵⁶⁰ |⁵⁶¹ |⁵⁶² |⁵⁶³ |⁵⁶⁴ |⁵⁶⁵ |⁵⁶⁶ |⁵⁶⁷ |⁵⁶⁸ |⁵⁶⁹ |⁵⁷⁰ |⁵⁷¹ |⁵⁷² |⁵⁷³ |⁵⁷⁴ |⁵⁷⁵ |⁵⁷⁶ |⁵⁷⁷ |⁵⁷⁸ |⁵⁷⁹ |⁵⁸⁰ |⁵⁸¹ |⁵⁸² |⁵⁸³ |⁵⁸⁴ |⁵⁸⁵ |⁵⁸⁶ |⁵⁸⁷ |⁵⁸⁸ |⁵⁸⁹ |⁵⁹⁰ |⁵⁹¹ |⁵⁹² |⁵⁹³ |⁵⁹⁴ |⁵⁹⁵ |⁵⁹⁶ |⁵⁹⁷ |⁵⁹⁸ |⁵⁹⁹ |⁶⁰⁰ |⁶⁰¹ |⁶⁰² |⁶⁰³ |⁶⁰⁴ |⁶⁰⁵ |⁶⁰⁶ |⁶⁰⁷ |⁶⁰⁸ |⁶⁰⁹ |⁶¹⁰ |⁶¹¹ |⁶¹² |⁶¹³ |⁶¹⁴ |⁶¹⁵ |⁶¹⁶ |⁶¹⁷ |⁶¹⁸ |⁶¹⁹ |⁶²⁰ |⁶²¹ |⁶²² |⁶²³ |⁶²⁴ |⁶²⁵ |⁶²⁶ |⁶²⁷ |⁶²⁸ |⁶²⁹ |⁶³⁰ |⁶³¹ |⁶³² |⁶³³ |⁶³⁴ |⁶³⁵ |⁶³⁶ |⁶³⁷ |⁶³⁸ |⁶³⁹ |⁶⁴⁰ |⁶⁴¹ |⁶⁴² |⁶⁴³ |⁶⁴⁴ |⁶⁴⁵ |⁶⁴⁶ |⁶⁴⁷ |⁶⁴⁸ |⁶⁴⁹ |⁶⁵⁰ |⁶⁵¹ |⁶⁵² |⁶⁵³ |⁶⁵⁴ |⁶⁵⁵ |⁶⁵⁶ |⁶⁵⁷ |⁶⁵⁸ |⁶⁵⁹ |⁶⁶⁰ |⁶⁶¹ |⁶⁶² |⁶⁶³ |⁶⁶⁴ |⁶⁶⁵ |⁶⁶⁶ |⁶⁶⁷ |⁶⁶⁸ |⁶⁶⁹ |⁶⁷⁰ |⁶⁷¹ |⁶⁷² |⁶⁷³ |⁶⁷⁴ |⁶⁷⁵ |⁶⁷⁶ |⁶⁷⁷ |⁶⁷⁸ |⁶⁷⁹ |⁶⁸⁰ |⁶⁸¹ |⁶⁸² |⁶⁸³ |⁶⁸⁴ |⁶⁸⁵ |⁶⁸⁶ |⁶⁸⁷ |⁶⁸⁸ |⁶⁸⁹ |⁶⁹⁰ |⁶⁹¹ |⁶⁹² |⁶⁹³ |⁶⁹⁴ |⁶⁹⁵ |⁶⁹⁶ |⁶⁹⁷ |⁶⁹⁸ |⁶⁹⁹ |⁷⁰⁰ |⁷⁰¹ |⁷⁰² |⁷⁰³ |⁷⁰⁴ |⁷⁰⁵ |⁷⁰⁶ |⁷⁰⁷ |⁷⁰⁸ |⁷⁰⁹ |⁷¹⁰ |⁷¹¹ |⁷¹² |⁷¹³ |⁷¹⁴ |⁷¹⁵ |⁷¹⁶ |⁷¹⁷ |⁷¹⁸ |⁷¹⁹ |⁷²⁰ |⁷²¹ |⁷²² |⁷²³ |⁷²⁴ |⁷²⁵ |⁷²⁶ |⁷²⁷ |⁷²⁸ |⁷²⁹ |⁷³⁰ |⁷³¹ |⁷³² |⁷³³ |⁷³⁴ |⁷³⁵ |⁷³⁶ |⁷³⁷ |⁷³⁸ |⁷³⁹ |⁷⁴⁰ |⁷⁴¹ |⁷⁴² |⁷⁴³ |⁷⁴⁴ |⁷⁴⁵ |⁷⁴⁶ |⁷⁴⁷ |⁷⁴⁸ |⁷⁴⁹ |⁷⁵⁰ |⁷⁵¹ |⁷⁵² |⁷⁵³ |⁷⁵⁴ |⁷⁵⁵ |⁷⁵⁶ |⁷⁵⁷ |⁷⁵⁸ |⁷⁵⁹ |⁷⁶⁰ |⁷⁶¹ |⁷⁶² |⁷⁶³ |⁷⁶⁴ |⁷⁶⁵ |⁷⁶⁶ |⁷⁶⁷ |⁷⁶⁸ |⁷⁶⁹ |⁷⁷⁰ |⁷⁷¹ |⁷⁷² |⁷⁷³ |⁷⁷⁴ |⁷⁷⁵ |⁷⁷⁶ |⁷⁷⁷ |⁷⁷⁸ |⁷⁷⁹ |⁷⁸⁰ |⁷⁸¹ |⁷⁸² |⁷⁸³ |⁷⁸⁴ |⁷⁸⁵ |⁷⁸⁶ |⁷⁸⁷ |⁷⁸⁸ |⁷⁸⁹ |⁷⁹⁰ |⁷⁹¹ |⁷⁹² |⁷⁹³ |⁷⁹⁴ |⁷⁹⁵ |⁷⁹⁶ |⁷⁹⁷ |⁷⁹⁸ |⁷⁹⁹ |⁸⁰⁰ |⁸⁰¹ |⁸⁰² |⁸⁰³ |⁸⁰⁴ |⁸⁰⁵ |⁸⁰⁶ |⁸⁰⁷ |⁸⁰⁸ |⁸⁰⁹ |⁸¹⁰ |⁸¹¹ |⁸¹² |⁸¹³ |⁸¹⁴ |⁸¹⁵ |⁸¹⁶ |⁸¹⁷ |⁸¹⁸ |⁸¹⁹ |⁸²⁰ |⁸²¹ |⁸²² |⁸²³ |⁸²⁴ |⁸²⁵ |⁸²⁶ |⁸²⁷ |⁸²⁸ |⁸²⁹ |⁸³⁰ |⁸³¹ |⁸³² |⁸³³ |⁸³⁴ |⁸³⁵ |⁸³⁶ |⁸³⁷ |⁸³⁸ |⁸³⁹ |⁸⁴⁰ |⁸⁴¹ |⁸⁴² |⁸⁴³ |⁸⁴⁴ |⁸⁴⁵ |⁸⁴⁶ |⁸⁴⁷ |⁸⁴⁸ |⁸⁴⁹ |⁸⁵⁰ |⁸⁵¹ |⁸⁵² |⁸⁵³ |⁸⁵⁴ |⁸⁵⁵ |⁸⁵⁶ |⁸⁵⁷ |⁸⁵⁸ |⁸⁵⁹ |⁸⁶⁰ |⁸⁶¹ |⁸⁶² |⁸⁶³ |⁸⁶⁴ |⁸⁶⁵ |⁸⁶⁶ |⁸⁶⁷ |⁸⁶⁸ |⁸⁶⁹ |⁸⁷⁰ |⁸⁷¹ |⁸⁷² |⁸⁷³ |⁸⁷⁴ |⁸⁷⁵ |⁸⁷⁶ |⁸⁷⁷ |⁸⁷⁸ |⁸⁷⁹ |⁸⁸⁰ |⁸⁸¹ |⁸⁸² |⁸⁸³ |⁸⁸⁴ |⁸⁸⁵ |⁸⁸⁶ |⁸⁸⁷ |⁸⁸⁸ |⁸⁸⁹ |⁸⁹⁰ |⁸⁹¹ |⁸⁹² |⁸⁹³ |⁸⁹⁴ |⁸⁹⁵ |⁸⁹⁶ |⁸⁹⁷ |⁸⁹⁸ |⁸⁹⁹ |⁹⁰⁰ |⁹⁰¹ |⁹⁰² |⁹⁰³ |⁹⁰⁴ |⁹⁰⁵ |⁹⁰⁶ |⁹⁰⁷ |⁹⁰⁸ |⁹⁰⁹ |⁹¹⁰ |⁹¹¹ |⁹¹² |⁹¹³ |⁹¹⁴ |⁹¹⁵ |⁹¹⁶ |⁹¹⁷ |⁹¹⁸ |⁹¹⁹ |⁹²⁰ |⁹²¹ |⁹²² |⁹²³ |⁹²⁴ |⁹²⁵ |⁹²⁶ |⁹²⁷ |⁹²⁸ |⁹²⁹ |⁹³⁰ |⁹³¹ |⁹³² |⁹³³ |⁹³⁴ |⁹³⁵ |⁹³⁶ |⁹³⁷ |⁹³⁸ |⁹³⁹ |⁹⁴⁰ |⁹⁴¹ |⁹⁴² |⁹⁴³ |⁹⁴⁴ |⁹⁴⁵ |⁹⁴⁶ |⁹⁴⁷ |⁹⁴⁸ |⁹⁴⁹ |⁹⁵⁰ |⁹⁵¹ |⁹⁵² |⁹⁵³ |⁹⁵⁴ |⁹⁵⁵ |⁹⁵⁶ |⁹⁵⁷ |⁹⁵⁸ |⁹⁵⁹ |⁹⁶⁰ |⁹⁶¹ |⁹⁶² |⁹⁶³ |⁹⁶⁴ |⁹⁶⁵ |⁹⁶⁶ |⁹⁶⁷ |⁹⁶⁸ |⁹⁶⁹ |⁹⁷⁰ |⁹⁷¹ |⁹⁷² |⁹⁷³ |⁹⁷⁴ |⁹⁷⁵ |⁹⁷⁶ |⁹⁷⁷ |⁹⁷⁸ |⁹⁷⁹ |⁹⁸⁰ |⁹⁸¹ |⁹⁸² |⁹⁸³ |⁹⁸⁴ |⁹⁸⁵ |⁹⁸⁶ |⁹⁸⁷ |⁹⁸⁸ |⁹⁸⁹ |⁹⁹⁰ |⁹⁹¹ |⁹⁹² |⁹⁹³ |⁹⁹⁴ |⁹⁹⁵ |⁹⁹⁶ |⁹⁹⁷ |⁹⁹⁸ |⁹⁹⁹ |¹⁰⁰⁰ |¹⁰⁰¹ |¹⁰⁰² |¹⁰⁰³ |¹⁰⁰⁴ |¹⁰⁰⁵ |¹⁰⁰⁶ |¹⁰⁰⁷ |¹⁰⁰⁸ |¹⁰⁰⁹ |¹⁰¹⁰ |¹⁰¹¹ |¹⁰¹² |¹⁰¹³ |¹⁰¹⁴ |¹⁰¹⁵ |¹⁰¹⁶ |¹⁰¹⁷ |¹⁰¹⁸ |¹⁰¹⁹ |¹⁰²⁰ |¹⁰²¹ |¹⁰²² |¹⁰²³ |¹⁰²⁴ |¹⁰²⁵ |¹⁰²⁶ |¹⁰²⁷ |¹⁰²⁸ |¹⁰²⁹ |¹⁰³⁰ |¹⁰³¹ |¹⁰³² |¹⁰³³ |¹⁰³⁴ |¹⁰³⁵ |¹⁰³⁶ |¹⁰³⁷ |¹⁰³⁸ |¹⁰³⁹ |¹⁰⁴⁰ |¹⁰⁴¹ |¹⁰⁴² |¹⁰⁴³ |¹⁰⁴⁴ |¹⁰⁴⁵ |¹⁰⁴⁶ |¹⁰⁴⁷ |¹⁰⁴⁸ |¹⁰⁴⁹ |¹⁰⁵⁰ |¹⁰⁵¹ |¹⁰⁵² |¹⁰⁵³ |¹⁰⁵⁴ |¹⁰⁵⁵ |¹⁰⁵⁶ |¹⁰⁵⁷ |¹⁰⁵⁸ |¹⁰⁵⁹ |¹⁰⁶⁰ |¹⁰⁶¹ |¹⁰⁶² |¹⁰⁶³ |¹⁰⁶⁴ |¹⁰⁶⁵ |¹⁰⁶⁶ |¹⁰⁶⁷ |¹⁰⁶⁸ |¹⁰⁶⁹ |¹⁰⁷⁰ |¹⁰⁷¹ |¹⁰⁷² |¹⁰⁷³ |¹⁰⁷⁴ |¹⁰⁷⁵ |¹⁰⁷⁶ |¹⁰⁷⁷ |¹⁰⁷⁸ |¹⁰⁷⁹ |¹⁰⁸⁰ |¹⁰⁸¹ |¹⁰⁸² |¹⁰⁸³ |¹⁰⁸⁴ |¹⁰⁸⁵ |¹⁰⁸⁶ |¹⁰⁸⁷ |¹⁰⁸⁸ |¹⁰⁸⁹ |¹⁰⁹⁰ |¹⁰⁹¹ |¹⁰⁹² |¹⁰⁹³ |¹⁰⁹⁴ |¹⁰⁹⁵ |¹⁰⁹⁶ |¹⁰⁹⁷ |¹⁰⁹⁸ |¹⁰⁹⁹ |¹¹⁰⁰ |¹¹⁰¹ |¹¹⁰² |¹¹⁰³ |¹¹⁰⁴ |¹¹⁰⁵ |¹¹⁰⁶ |¹¹⁰⁷ |¹¹⁰⁸ |¹¹⁰⁹ |¹¹¹⁰ |¹¹¹¹ |¹¹¹² |¹¹¹³ |¹¹¹⁴ |¹¹¹⁵ |¹¹¹⁶ |¹¹¹⁷ |¹¹¹⁸ |¹¹¹⁹ |¹¹²⁰ |¹¹²¹ |¹¹²² |¹¹²³ |¹¹²⁴ |¹¹²⁵ |¹¹²⁶ |¹¹²⁷ |¹¹²⁸ |¹¹²⁹ |¹¹³⁰ |¹¹³¹ |¹¹³² |¹¹³³ |¹¹³⁴ |¹¹³⁵ |¹¹³⁶ |¹¹³⁷ |¹¹³⁸ |¹¹³⁹ |¹¹⁴⁰ |¹¹⁴¹ |¹¹⁴² |¹¹⁴³ |¹¹⁴⁴ |¹¹⁴⁵ |¹¹⁴⁶ |¹¹⁴⁷ |¹¹⁴⁸ |¹¹⁴⁹ |¹¹⁵⁰ |¹¹⁵¹ |¹¹⁵² |¹¹⁵³ |¹¹⁵⁴ |¹¹⁵⁵ |¹¹⁵⁶ |¹¹⁵⁷ |¹¹⁵⁸ |¹¹⁵⁹ |¹¹⁶⁰ |¹¹⁶¹ |¹¹⁶² |¹¹⁶³ |¹¹

αὐτὸν ἐν τοῖς Διονυσίοις χρυσῶ] στεφάνω | καὶ εἰκόνι χαλκῇ, στεφανοῦσθαι δὲ αὐτὸν καὶ εἰς τὸν λ[οι|π]ὸν χρ[όν]ον καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν τοῖς Διονυσίοις χρυσῶ στε[φά|⁴⁸ν]ω, δε[δό]σθαι δὲ αὐτῷ καὶ εἰς ἀνάστασιν ἀνδριάντος τό|πον τὸν ἐπιφανέστατον τῆς ἀγορᾶς.

20. Decret onorific pentru Glaukias. LD: Mesambria; LP: Muzeul din Sofia, inv. 4740; sf. sec. I a. Chr.; ed.: IGBulg I² 315, r. 4-13 & 18-20.

¹⁴ [- - -] δ[εδόχθ]α]ι τῷ δά[μω]ι | ἐπαινέσθαι μὲν [ἐπὶ] τούτοις Γλα[υ] | κίαν Αθ[α]ναίωνος ἱατρ[ὸν] ἀνδρᾶ ἀ|γαθόν [- - -] | ¹⁸ [- - -] ἄ[ν]α[θέμεν] δὲ αὐτοῦ καὶ | ἐνοπλον ἰκόνα [εἰς] τὸ [ιερ]ὸν τοῦ Απολλ[λωνος] τοῦ [- - -] ἐπιγράψ[αντας]· Ὁ | δᾶμος Γλαυκίαν Αθαναίωνος ἱα|¹²τρὸν ἀρετᾶς χάριν καὶ εὐνοίας τᾶς | εἰς ἑαυτὸν' [- - -]

[- - -] τὸ δὲ ψάφισμα τοῦτο εἰς τε|λαμῶνα λευκοῦ λίθου ἀναγράψαν|²⁰τες (sic) ἀνατέμεν εἰς τὸ Ἀσκληπιῶν.

21. Decret onorific. LD: Mesambria (Nesebăr); LP: Muzeul Ermitage; sf. sec. I a. Chr./inc. sec. I p. Chr.; ed.: IGBulg I² 320.

[Τὸν δεῖνα τοῦ δεῖνα τιμηθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ - -] | ¹¹ [- - -] καὶ χρυσῶ] σ[τ]ε[φάνω]ι | - - - ἀρετῆς ἔ]νεκεν. | [καὶ ἀναγορεύει ἀ]ἰδῶι καὶ εἰκόνι χαλκῇ | ¹⁴ [καὶ παραστέ]ματι δήμου στεφανοῦντι | [τὴν εἰκόνα] καὶ ταφῇ τῇ ἐν πόλει | [ἀρ]ετῆς ἔνεκεν. | [ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ Τομιτῶν χρυσῶ]ι στεφάνω | ¹⁸ [καὶ εἰ]κόνι χαλκῇ καὶ παραστέματι δήμου | στεφανοῦντι αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, εὐεργέτην | [ὄντα] τοῦ δήμου. | [ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ Ἰστριανῶν χρυσῶ]ι στεφάνω, | ¹² [εἰκόνι χ]αλκῇ uacat ἀρετῆς ἔνεκεν. [ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ Ἀπολλωνιατῶν χρυσῶ]ι στεφάνω, | [εἰκόνι χ]αλκῇ ἀρετῆς ἔνεκεν, θεοῖς πᾶσιν.

22. Decret onorific. LD: Chersonesos; LP: Rezervația arheologică „Chersones Tavricheskij”; din timpul domniei lui Tiberius; ed.: IOSPE I² 355, r. 37-41.

[- - -] Ὅπως οὖν καὶ ὁ δᾶμος φαίνεται | τοῖς εὐεργέταις ἀξίας χάριτας ἀποδιδούς, δε[δό]χθαι τᾷ βουλᾷ καὶ τῷ δάμ[ω]ι σ[τ]εφανῶ]σαι ἐπὶ τοῖς προγεγραμμένοις τὸν δεῖνα - - - ν]ος χρυσέω]ι στεφάνω καὶ ἰκόνι [χαλκέαι? | ⁴⁰ ἀρετᾶς ἔνεκεα τᾶς περὶ τὰν ἀνακομιδὰν (?) τᾶς δαμοκρ[α]τίας· ἀναστᾶσαι δὲ αὐτοῦ [τὰν ἰκόνα | ἐν τῷ ἐπισαμοτάτῳ τᾶς πόλιος τόπω]ι (?) [- - -] [- - -]

23. Decret onorific pentru Orontes. LD: Olbia (?); LP: originalul este considerat dispărut; către mijlocul sec. I p. Chr.; ed.: IK 58, 3, r. 24-37 [cf. IOSPE I² 79].

[- - -] | ²⁴ [- - -] δι' ἃ δὴ δεδόχθαι ἐπαινεῖσθαι μὲν Ὀρόνταν Ἀβάβου | Ὀλβιοπολείταν ἐπὶ τᾷ διανεκεῖ ποτὶ τὸν | δᾶμον καὶ διὰ προγόνων προνοίαι, εἶμεν δὲ | ²⁸ αὐτὸν καὶ πολείταν καὶ τοὺς ἐγγόνους αὐ|τοῦ καὶ ποτιγραφήμεν ποθ' ἂν κα θέλῃ τᾶν | ἑκατοστῶν· τεθῆμεν δὲ αὐτοῦ καὶ εἰκό]να ἐπίχρυσον

ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἐν ἰ³² τόπῳ ὧ μὴ ἄλλος ἔχει, καὶ ἐπιγραφὰν ἐπιγράφαι τὰν προδεδηλωμέναν. διαπέμψαι σθαὶ δὲ καὶ τὸ ψάφισμα τοῦτο δι' ἐπιστολᾶς τοῖς Ὀλβιοπολεϊτᾶν ἀρχουσιν, ἵνα καὶ ἁ ἰ³⁶ πατρὶς αὐτοῦ τᾶς Βυζαντιῶν εὐνοίας πρὸς ἰ τὸν ἄνδρα καὶ τιμᾶς αἰσθῇται.

24. Decret onorific pentru Apollonios. LD: Callatis; LP: originalul este considerat dispărut; către mijlocul sec. I p. Chr.; ed.: ISM III 31, r. 14-20.

[- - -] [ἀναγο]ῖς τοῦ κάρυκος· ὁ δᾶμος στεφανοῖ τὸν γυμνασίαρχαν καὶ ἀγω¹⁶νο]θέταν κα<ῖ> πρᾶτον κατα<στά>σαντα γερουσίαν γερουσιάρχαν Ἀπολλωνίον, ἐτίμα[σε]ν δὲ αὐτὸν ἀναστάσει ἐ[ῖ]κόνω[ν] χαλκῶν τε καὶ γραπτῶ¹⁸ ἐν τῷ ἐπισαμο[τά]τῳ τόπῳ, ὧ[ν] τὸ ἀνάλωμα μὴθὲν τοῖς δαμοσίῳις πόροις ἐπιβαρεῖν βουλόμενος αὐτὸς [ύπη]ρετήσα[το]· τὸ δὲ [ψά]φισμα τοῦτο γραφῆμεν εἰς τελαμῶνα λευ²⁰κοῦ λίθου καὶ ἀναθῆμεν [εἰς] τὸν ἐ[πισ]αμότατον τόπον τοῦ [γυμνασίου] [- - -]

25. Decret onorific pentru Sextus Vettulenus Cerialis. LD: Chersonesos; LP: Muzeul Ermitage; după 70 p. Chr.; ed.: IOSPE I² 421.

[Σ]έξ[τον] Οὐεττουληνόν] ἰ Κεριαλιν, Αὐτοκράτορος Οὐ[ε]σ[τ]ιασιανοῦ Καίσαρος Σεβαστοῦ ἰ⁴ πρεσβευτὴν καὶ ἀντιστράτηγον, ὁ ἰ δᾶμος.

26. Decret onorific pentru Sextus Octavius Fronto. LD: Chersonesos; LP: Muzeul de Istorie din Moscova; cca. 92 p. Chr.; ed.: IOSPE I² 422.

Σέξτον Ὀκτάουιον Φρόντωνα, πρεσβευτὴν καὶ ἀντιστράτηγον Αὐτοκράτορος Δομε[τι]τιανοῦ Καίσαρος θεοῦ Σεβαστοῦ Γερμανι¹⁴κοῦ, ὁ δᾶμος.

27. Decret onorific pentru Iulia Aquilina. LD: Amastris; 97 p. Chr.; ed.: IK 47, 72.

[ὁ] δᾶμος ὁ Ἡρακλεωτᾶν ἰ [Ἰ]ουλίαν Ἀκυλεῖναν τὰν ἐ[ύ]λην καὶ φίλανδρον καὶ φιλό¹⁴τειμον, ἀμφοτερᾶν τᾶν πολί¹ων πολεῖτιν, πάσας ἀρετὰς ἰ καὶ ὧν προέδειξεν ἐλπίδων ἰ ἔνεκα ψαφισαμένης τᾶς πατρί⁸δος Ἀμάστριος ἐν τῷ προγονικῷ θεάτρῳ τιθῆμεν αὐτὰς ἰ τὸν ἀνδριάντα, δι' ἐπιμελείας ἰ Τιβερίου Κλαυδίου Μηνίου τοῦ ἰ¹² ἀνδρὸς αὐτὰς [- - -]

28. Decret onorific pentru Ariston. LD: Chersonesos; 131-154 p. Chr.; ed.: IOSPE I² 423 (text înscris în 10 coroane care apar pe baza statuii).

Ἀρίστωνα Ἀττίνα τὸν φιλόπατριν. 1. Πρεσβεύοντα ἰ ὑπὲρ τᾶς

¹⁸ În opinia noastră, ar fi vorba de statui de bronz și de portrete pictate și nu de „statues de bronze et d'inscriptions (honorifiques)”, cum apare tradus în ISM III, p. 272. Cf. PEKÁRY 1978, p. 736 (=PEKÁRY 1994, p. 153-154): „Εἰκῶν γραπτὴ ist das gemalte Bildnis, ob jedoch nicht auch gemalte Statuen gelegentlich so benannt werden konnten, wie Rostowtzeff vermutet, ist kaum zu entscheiden”.

ἐλευθερίας ποτὶ τὸν θεὸν Σε|βαστὸ|ν|ν| ἐξα|ετίαν κ|αἰ| ἀ|ποκαμόν|τα. 2. Προ|δ|ικῆ|σαν|τα. 3. Νομοφυ|λακῆ|σαν|τα. 4. Δαμιορ|γῆ|σαν|τα | καλῶς. 5. Πρεσ|βεύοντα | ποτὶ βασι|λέα Ροιμητά|λ|καν περὶ συ|μ|μαχίας κα|ἰ| ἐπιτετε|υ|χότα. 6. Τερα|τεύσα|ν|τα καλῶς | καὶ ἰκόνι | χαλκέα|ι. 7. Διοι|κ|ῆ|σαν|τα καὶ φωτί|σαν|τα χρή|ματα [τ]ᾱ πόλει. 8. Πρεσ|βεύοντα | ποτὶ βα|σ|ιλέα Ροιμητάλ|καν τὸ δεύτε|ρ|ον κ|αἰ| ἐ|πι|τετευχό|τα. 9. Δαμιορ|γῆ|σαν|τα καὶ εἰκόνι | τελ|έαι|. 10. Πολ|ε|ιτεν|ό|μενον κα|λ|ῶς.

29. Decret onorific. LD: Chersonesos; sec. II p. Chr.; ed.: IOSPE I² 424 (text înscris în cinci coroane care apar pe baza statuii).

[- - -] | [τὸν δεῖνα - - - ο]ς τὸν καλῶς | [πολειτευσάμενον]. | 1. [Τερατ]εύσ[αν]τα | ὁ δᾶ|μος | κ|αἰ| ἰκόνι | [χαλκέα|ι]. | 2. Γυμνασ|ι|α|ρ|χῆ|σαν|τα. | 3. [- - -] | 4. Δαμιορ|γ|ή|σ[αντ]α. 5. Προδ|ικῆ|σαν|τα.

30 Decret onorific pentru Demokrates. LD: Chersonesos; LP: Muzeul de la Theodosia; mijlocul sec. II p. Chr.; ed.: IOSPE I² 425.

Ἀγαθῇ τύχη· | Δημοκράτην Ἀριστο|γένους πρόεδρον [μὲν εἰσηγη]|¹⁴σάμενον ἐνδόξος [καὶ δημη|γ|ορήσαντα, δις δ' ἄρξαντα τὴν | λαμπροτά|την [ἀρχὴν καὶ πλεο|νάκις (?)] πρεσβ|εύσ[αν]τα παρὰ τοὺς ¹⁸ Σεβασ|τοὺς προῖκα ὑπὲρ [τῶν συμφε|ρόντ]ων τῆς πατρίδος καὶ τε[ι]μη|θέ]ντα ὑπὸ τῆς πόλεως αἰδίδω|ι | ἀναγ|ορεῦσει, θιασαρχήσαν[τα καὶ ¹² πᾶσα]ν λειτουργίαν τελέσαν[τα, | πολ]ειτευσάμενον ἐν πᾶσιν | ἀγνώως, τὸν κτίστην καὶ ἀσύνκ[ρι]τον καὶ φιλόπατριν ἢ κρατίστη ¹⁶ βουλή καὶ ὁ ἱερώτατος δήμος | εὐνοίας χάριν.

31. Decret onorific. LD: satul Sibioara, jud. Constanța; LP: Muzeul Național de Antichități [Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, inv. L 69; cca. 155 p. Chr.; ed.: ISM II 57.

Τύ[χαι ἀγαθᾶν] | Ἀ βουλὰ [καὶ ὁ δᾶμος] | τᾶς θεοκτίστ[ου Ἡρα]|¹⁴κλείας ἐτείμασ[αν τὸν] | ἑαυτᾶς πάτρωνα [καὶ εὐ]|εργέταν Τ[ί]τον Φλ[άουιον] Παλατ[εῖν]αι Λογγ[ῖ]νον Κ[οίντον] Μάρκιον Τούρβω[να, ¹⁸ ὕπατον, πρεσβ(εὐτὰν) Σεβ(αστοῦ) καὶ ἀντ[ιστράτηγον | ἐ]παρχείας Μυσίας τῆς κάτω], | ἐπιμελητὰν τόπων κα[ὶ] ἔργων | δημοσίων, πρεσβ(εὐτὰν) καὶ ἀντ[ιστράτηγον] ¹² Γαλλίας Λυγδωνησίας, π[ρεσβευτὰν] | λεγ(εῶνος) ἀ' βοηθοῦ, στρατηγόν, ἀ[γορανόμον], | ταμίαν Λ(ουκίου) Καίσαρος, ἱ[λαρχον φυ]|λῆς γ' ἱππέων Ῥωμαίων, [χιλίαρχον] ¹⁶ σπειρῆς ἀ' Γερμάν[ων διὰ ἐπι]|μελητὰν πρεσβευτὰν τᾶς ἰδί[ας πόλεως Φιλο(?)|τ]εῖμου Ἰππονείκου καὶ Ἡρα[κλείδου] | Λευδίκου καὶ Διονυσίου [- - -]

32. Decret onorific pentru T. Aurelius Calpurnianus Apollonides. LD: Chersonesos; LP: Rezervația arheologică „Chersones Tavricheskij”, inv. 37206/30; 174 p. Chr.; ed.: SEG 45, 985 [= AE 1996, 1359, r. 17-30].

[- - -] ἔπειτα δὲ καὶ ἰ αὐτὸν ἐπαινέσαι Τ. Αὐρήλι[ο]ν Καλπουρνιαν[ὸ]ν ἰ Ἀπολλωνίδαν τειμᾶσαι τε πά[σα] τειμᾶ, ὥστε εἰκόνα[ς] ἰ²⁰ τε ἀναθῆμεν καὶ ἀνδριάντας ἀ[νασ]τήμεν αἰώνι[α] ἰ καρύγματα ἐσσούμενα τᾶ[ς] φ[ι]ανερ[ᾶ]ς ἐς ἀμὲ εὐ[λ]νοίας· δόμεν δὲ αὐτῷ προξ[ε]νίας πολειτεῖαν, ἔσπλουν τε καὶ ἔκπλουν ἐν εἰράνα καὶ π[ο]λ[έ]μῳ ἰ²⁴συλεῖ, ἀσπονδεῖ αὐτῷ τε καὶ ἐκγόνοις καὶ [χ]ρά[μα]σιν αὐτοῦ· βουλευτὰν τε ἔμμεν αὐτὸν καὶ σύνψαλφον τοῖς ἀρχαῖθεν Χερσον[α]σιτᾶν προέδροις, ἰ μετέχειν τε πάντων τῶν ἐν τᾷ π[ό]λει τῶν καὶ Χερσο²⁸νασιτᾶν τοῖσι πράτοις μέτεστιν· τὸ δὲ ψάφισμα ἰ τοῦτο ἀναγραφᾶμεν λευκολί[θ]ω στάλα καὶ θέμεν ἰ ἐν τῷ ἐπισαμοτάτῳ τὰς πόλ[ι]ο[ς] τόπω.

33. Decret onorific pentru Numenios. LD: Odessos; LP: Muzeul din Varna, inv. II 1470; sec. II p. Chr.; ed.: IGBulg I² 65.

Ὁ δῆμ[ος] Ὀδησσιτῶν ἰ Νουμήνι[ον] τοῦ δεῖνα ἰ ἀγάλματι ἐστεφάνωσε ἰ⁴ καὶ ὁ δῆμ[ος] Τομιτῶν ἰ καὶ Καλλ[ατιανῶν] ἰ καὶ Ἰστρί[ανῶν] ἰ καὶ Δι[ονουσοπολιτῶν] ἰ⁸ καὶ [Μεσσαμβριανῶν].

34. Decret onorific pentru Africanus (?) Quietus. LD: Tomis; LP: Muzeul Național de Antichități [Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, inv. L, nr. 562; sec. II p. Chr.; ed.: ISM II 71.

Ἀγαθῇ τύχη· ἰ Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἰ τῆς μητροπόλεως ἰ⁴ Τόμεως Ἀφρικα(?) ἰ νὸν Κυ[ῆ]τον στρα[τευσάμενον] ἐνδόξως καὶ ἀγορανομῇ⁸σαντα ἐπιφανῶς ἰ καὶ ὑπερβαλόμενον ἰ τοὺς πρὸ ἐα[υ]τοῦ τειμῇ[ς] ἰ χάριν ἀνέστησέν ἰ¹² τε τὸν ἀνδριάντα Σωσ[ισ]ία Ἀφρικ[αν]ῆ ἢ γυνὴ αὐτοῦ.

35. Decret onorific pentru Sossia Africana. LD: Tomis; LP: Muzeul Național de Antichități [Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, inv. L, nr. 144; sec. II p. Chr.; ed.: ISM II 72.

Ἀγαθῇ τύχη· ἰ Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἰ τῆς μητροπόλεως ἰ⁴ Τόμεως Σωσσίαν Ἀφρικανὰν γυναῖκα ἰ Κυήτου ἱερασαμένην μητρὶ θεῶν ἰ⁸ θυγατέρα Γ. Ἰουλίου Ἀφρικανοῦ ὑπερβαλόμενην τὰς πρὸ ἐαυτῆς καὶ ἐπικοσμή¹²σαντα τὴν θεὸν ἀνα[θ]ήμασιν χρυσέοις ἰ τειμῆς χάριν.

36. Decret onorific. LD: Tomis; LP: Muzeul Național de Antichități [Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, Inv. L 544; sec. II p. Chr.; ed.: ISM II 77.

[- - -] ἰ [ἡ τῶν - - - πό]λις τὸν ἐαυτῆς πάτρω⁴να καὶ εὐεργέτην πάση[ς] ἰ ἀρετῆς ἔνεκεν, πρὸς βεβύοντος Βάσσου ἰ Μενεκράτους.

37. Decret onorific. LD: Ciobruciu (provine de la Tyras); 182/83 p. Chr.; ed.: IOSPE I² 2.

[- - -] ἰ¹² [- - - δε]ἰδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ Κο[κκήιον] - - - ἰ νὸν τετειμῆσθαι χρυσῷ στεφάνῳ κ[αὶ] τύπῳ ἐπι[χρύσῳ?], τό τε ψήφισμα

τελειωθὲν ὑπὸ τοῦ γραμμ[ατέως] |¹⁶ τῆς πόλεως Οὐαλερίου Ρούφου δοθῆναι τῷ π[ατρι] αὐτοῦ Κοκκήϊω Οὐάλεντι καὶ τὸ ἀντίγραφον ἀ[ποτε] | θῆναι εἰς τὰ δημόσια. [- - -]

38. Decret onorific pentru Aurelius Priscus Isidoros. LD: Tomis; LP: British Museum; epoca Severilor; ed.: ISM II 96.

Ἀγαθῇ τύχη· | Κατὰ τὰ δόξαντα τῇ κρατίστη βουλῇ | καὶ τῷ λαμπροτάτῳ δήμῳ τῆς |⁴ λαμπροτάτης μητροπόλεως Τόμεως | Αὐρήλιον Πρεῖσκιον Ἰσίδωρον | τὸν ποντάρχην καὶ ἄρξαντα τὴν | πρώτην ἀρχὴν ἀγνῶς καὶ ἀμέμπτως |⁸ καὶ ἀρχιερασάμενον, τὴν δι' ὅπλων | καὶ κυνηγεσίων φιλοδόξως φιλοτειμίαν | ἐφεξῆς ἡμερῶν ἐξ μὴ διαλιπόντα | καὶ τὴν ἀρχιέριαν, σύνβιον αὐτοῦ, |¹² Οὐλπίαν Ματρῶναν, | πάσης τειμῆς καὶ ἀρετῆς χάριν, | τὸν καὶ βουλευτὴν καὶ τῶν πρωτευόντων | τῆς λαμπροτάτης Φλαουίας Νέας | Πόλεως καὶ Ἀντιπατρίδος.

39. Decret onorific pentru Aurelius Priscus Annianus. LD: Tomis; LP: British Museum; epoca Severilor; ed.: ISM II 97.

Ἀγαθῇ τύχη· | Κατὰ τὰ δόξαντα τῇ κρατίστη | βουλῇ καὶ τῷ λαμπροτάτῳ δήμῳ τῆς λαμ|⁴προτάτης μητροπόλεως καὶ | α' τοῦ Εὐωνύμου Πόντου Τόμεως τὸν | ποντάρχην Αὐρ(ή)λιον Πρεῖσκιον | Ἀννιανὸν |⁸ ἄρξαντα τοῦ κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς μητρο|πόλεως τὴν α' ἀρχὴν ἀγνῶς καὶ ἀρχιερασά|μενον, τὴν δι' ὅπλων καὶ κυνηγεσίων ἐνδόξως | φιλοτειμίαν μὴ διαλιπόντα, ἀλλὰ καὶ βουλευ|¹²τὴν καὶ τῶν πρωτευόντων Φλαουίας Νέας Πό|λεως, καὶ τὴν ἀρχιέριαν, σύνβιον αὐτοῦ, | Ἰουλίαν Ἀπολαύστην | πάσης τειμῆς χάριν.

40. Decret onorific pentru Theokles. LD: Olbia; a doua jumătate a sec. II/înc. III p.Chr.; ed.: IOSPE I² 40, r. 32-46 [cf. HEINEN 2009: p. 22-23, cu fotografie la p. 30].

[- - -] |³² [- - -] ὥστε ἐπὶ τούτοις τοὺς πολεῖτας καὶ τοὺς ξένους | διὰ τὸ ἀφηρησθαι τοῦ προεστῶτος τῆς πόλεως ἀνδρὸς λελυ|πῆσθαι ἀξιῶσαί τε τὴν τε βουλὴν καὶ τὸν δῆμον καὶ τὰς πόλεις, ὧν | ἐπεδήμουν οἱ (ξ)ένοι, στεφανωθῆναι τὸν Θεοκλέα χρυσῷ στεφά|³⁶νῳ καὶ ἀναγορευθῆναι ὑπὸ τοῦ κήρυκος, ὅτι ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος | καὶ αἱ πόλεις τῶν παρεπιδημούντων ξένων στεφανούσιν Θεο|κλέα Σατύρου, νεικητὴν γενόμενον τῶν ἀπ' αἰῶνος περὶ τῶν κοινῇ | πᾶσιν διαφερόντων καὶ τῶν τῇ πόλῃ συμφερόντων, καὶ ἀνατεθῆναι αὐ|⁴⁰τοῦ εἰκόνα ἔνοπλον | δημοσίᾳ ἐν τῷ γυμνασίῳ, οὗ τῆς κατασκευῆς τὴν ἐπιμέλειαν αὐτὸς πεποίητο· τὸ δὲ ψήφισμα τοῦτο ἀναγραφῆ|ναι εἰς στήλην λευκολίθον καὶ ἀνατεθῆναι ἐν τῷ ἐπισημοτάτῳ τη|ς | πόλεως τόπῳ εἰς τὸ μαθεῖν πάντας τὸν ἄνδρα πρὸς ἀνδρεί(α)ν μὲν |⁴⁴ εὐτολμον καὶ πρὸς ἀρετὴν δὲ ἄοκνον καὶ πρὸς(ς) πολεῖτας σωτή|ριον καὶ πρὸς ξένους φιλάνθρωπον, ἣ (ε)ἰς προτροπὴν τῶν τὴν πό|λιν φιλεῖν καὶ εὐεργετεῖν δυναμένων.

41. Decret onorific pentru Kalisthenes. LD: Olbia; 193-211 p. Chr.; ed.: IOSPE I² 42 (frag. f).

[- - -] καὶ ἀναγορευθῆ[ναι ὑπὸ τοῦ κήρ]υκος· Ἡ [βουλή καὶ ὁ δῆμος στεφανοῖ χρυσῶ στεφάνῳ |⁴ Καλλισθένην Καλ]λισθένο[υς, ἄνδρα ἀγαθὸν τῇ πατρίδι ἀεὶ γενό]μενον, ἀρετῇ]ς ἔνεκεν [καὶ τῆς εἰς τὸν δῆμον τὸν Ὀλβιοπολειτῶν | καλοκαγαθί]ας· ἀνατεθῆ[ναι δὲ αὐτοῦ καὶ εἰκόνα ἔνοπλον (?) ἐν τῷ | ἐπισημοτά]τῳ τῆς πόλ[εως τόπῳ καὶ ἐπιγράψαι τάδε· Ὁ δῆμος Καλ]λισθένην Κα]λλι[σθένους (?) - - -].

42. Decret onorific. LD: Junisčilar/Balkanci¹⁹; LP: Muzeul din Sofia, inv. 1202; 198-217 p. Chr.; ed.: IGBulg I² 16, r. 8-11.

[- - -] |⁸ [- - -] καὶ διανομὰς τῇ κρατίστῃ βουλῇ [ἐπὶ τῇ] | ἀναστάσει τοῦ ἀνδριάντος Μ(ἄρκον) Α[ὕρ(ήλιον)] | Δημήτριον Διογένους βουλή [δῆμος Διονυ]λποπολειτῶν τειμῆς χ[άριν].

43. Decret onorific. LD: Olbia; epoca romană; ed.: IOSPE I² 63, r. 4-7.

[- - - ἀνατε] |⁴ θῆναι δὲ α[ὕτοῦ καὶ εἰκόνα (?)] | ἐπίχρυσ[ον ἐν τῷ ἐπισημοτάτῳ] | τῆς πό[λεως τόπῳ καὶ ἐπιγράψαι·] | Ὁ δῆμ[ος τὸν δεῖνα - - -].

44. Decret onorific. LD: Constanța; LP: Muzeul Național de Antichități [Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, inv. L, nr. 1519; epoca romană; ed.: ISM II 100.

Ἀγαθῇ [τύ]χη· | Σπειῖρα Ῥωμαῖ[ον ἐτίμησεν] | ἱερέα Βειτάλιον [- - -] |⁴ εἰκόσι καὶ ἀνδριάσ[ι τειμῆς] | χάριν.

45. Decret onorific. LD: Tomis; LP: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, inv. 1460; în timpul domniei lui Docletian; ed.: ISM II 113.

[- - -] | *Ordinibus Scythicis curas | qui sustulit aegras* |⁴ [orna]tamque dedit secur[is | degere vitam].

BIBLIOGRAFIE

AVRAM 2007 – A. Avram, *Le corpus des inscriptions d'Istros revisité*, Dacia 51 (2007), p. 79-132.

AVRAM 2012 – A. Avram, *Revision eines Ehrendekrets der Stadt Istros* (comunicare prezentată la Congresul XIV de epigrafie greacă și latină de la Berlin).

¹⁹ Vezi precizarea făcută de G. Mihailov, *ad* IGBulg I² 16, p. 64: „... Dionysopolis positum esse satis apparet”.

COJOCARU 2009 – V. Cojocaru, *Zum Verhältnis zwischen Steppenbevölkerung und griechischen Städten: Das 'skythische Protektorat' als offene Frage*, *Tyche* 23 (2009), p. 1-20.

COJOCARU 2013 – V. Cojocaru, *Relațiile interpontice ale orașelor grecești de la nordul Mării Negre și contactele acestora cu barbarii din hinterland pe baza izvoarelor epigrafice*, în: F. PANAIT-BÎRZESCU, I. BÎRZESCU, F. MATEI-POPESCU, A. ROBU (ed.), *Poleis în Marea Neagră: relații interpontice și producții locale*, București 2013, p. 87-142.

ECK 2003 – W. Eck, *Devotus numini maiestatique eorum. Repräsentation und Propagierung der Tetrarchie unter Diocletian*, în: HESBERG, H. von (ed.), *Medien in der Antike. Kommunikative Qualität und normative Wirkung*, Köln, 2003, p. 51-62.

HEINEN 2009 – H. Heinen, *Repräsentation von Identität und Zugehörigkeit: eine Einführung*. 3. *Theokles von Olbia: ein idealer Polisbürger und Freund der Fremden*, în: A. COȘKUN, H. HEINEN, S. PFEIFFER (ed.), *Identität und Zugehörigkeit im Osten der griechisch-römischen Welt. Aspekte ihrer Repräsentation in Städten, Provinzen und Reichen*, Frankfurt am Main, 2009, p. 21-33.

HUPE (ed.) 2006 – J. Hupe, *Der Achilleus-Kult im nördlichen Schwarzmeerraum vom Beginn der griechischen Kolonisation bis in die römische Kaiserzeit. Beiträge zur Akkulturationsforschung, Rahden/Westf. (Internationale Archäologie 94)*.

JAJLENKO 1989 – V.P. Jajlenko, *Ol'vijskij dekret v čest' synovej chersonesita Apollonija*, *VIsD* 20 (1989), p. 252-268.

PEKÁRY 1978 – Th. Pekáry, *Statuen in kleinasiatischen Inschriften*, în: S. SAHIN, E. SCHWERTHEIM, J. WAGNER (ed.), *Studien zur Religion und Kultur Kleinasiens. FS für Friedrich Karl Dörner*, Bd. II, Leiden, 1978, p. 727-739 (EPRO 56) (= PEKÁRY 1994, p. 145-161).

PEKÁRY 1994 – Th. Pekáry, *Ausgewählte Kleine Schriften*, hrsg. von H.-J. DREXHAGE, St. Katharinen (PHAROS – Studien zur griechisch-römischen Antike, Bd. IV).

QUASS 1993 – F. Quass, *Die Honoratorenschicht in den Städten des griechischen Ostens. Untersuchungen zur politischen und sozialen Entwicklung in hellenistischer und römischer Zeit*, Stuttgart, 1993.

TUNKINA 2002 – I.V. Tunkina, *Russkaja nauka o klassičeskich drevnostjach juga Rossii (XVIII – seredina XIX v.)*, St. Petersburg, 2002.

VINOGRADOV 1989 – Ju.G. Vinogradov, *Političeskaja istorija Ol'vijskogo polisa VII-I vv. do n.é. Istoriko-epigrafičeskoe issledovanie*, Moscova, 1989.